

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

SZAKDOLGOZAT

Antalné Kercza Szilvia Kincső

esti tagozat

Mérnök-közgazdász

szakirányú továbbképzés

2023

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

A Magyar Államkincstár számfejtési köréhez
tartozó Intézmények vizsgálata,
társadalombiztosítási önálló vagy nem
kifizetőhely feladatainak szempontjából

Belső konzulens: Dr. Tóth Gitta

Külső konzulens: Periánné Császár Irén

Antalné Kercza Szilvia Kincső

esti tagozat

Mérnök-közgazdász

Szakirányú továbbképzés

2023

NYILATKOZAT

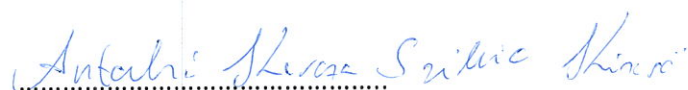
Alulírott Antalné Kercza Szilvia Kincső büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerzés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2023 év május hónap 08 nap

hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés.....	3
2.	Az Államháztartás	4
2.1.	Az államháztartás alrendszerei	5
2.2.	Költségvetés, költségvetési bevételek, költségvetési kiadások	6
3.	A Magyar Államkincstár fontosabb intézményi elődei.....	11
3.1.	A Magyar Államkincstár megalakulása	12
3.2.	Jövőkép.....	14
4.	A pénzbeli egészségbiztosítási ellátások eljárásrendjük	15
4.1.	Sommás és teljes eljárás	17
4.2.	Az ügyintézési határidő	17
4.2.1.	A határidők túllépésének jogkövetkezményei	18
4.3.	Az egészségbiztosítási pénzbeli ellátások és az igény elbíráláshoz szükséges bizonylatok	18
4.3.1.	Az igényjogosultság feltételének vizsgálata	19
4.4.	Hatáskör és illetékesség.....	20
5.	Egészségbiztosítás fajtái.....	22
5.1.	Táppénz	22
5.2.	A keresőképtelenség	22
5.2.1.	A keresőképtelenség igazolása	22
5.3.	Csecsemőgondozási díj (CSED).....	24
5.4.	Gyermekgondozási díj (GYED)	24
5.5.	Üzemi baleset	25
5.5.1.	Úti (üzemi) balesetek	26
5.5.2.	A foglalkozási megbetegedés fogalma	26
5.6.	Az egészségbiztosítási kiadások alakulása – 2011-2021 között.....	28
6.	Illetményszámfejtési feladatok.....	33
6.1.	Az illetményszámfejtő hely	34
6.2.	A kifizetőhelyi ügyviteli feladatokat ellátó foglalkoztatók köre	35
6.3.	A kifizetőhely	36
6.4.	Kifizetőhely létesítése	36

6.5. Társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatok	37
6.6. A kifizetőhely feladatai	38
6.7. Ákr. alkalmazása a kifizetőhelyeken	39
6.8. A kifizetőhely felelőssége	39
6.9. Kifizetőhelyi bélyegző használata	39
6.10. Kincstáron kívüli kapcsolattartás az Intézmények közötti információáramlás, adatáramlás irat továbbítás szabályai a központosított illetményszámfejtés tekintetében ...	40
7. Kutatási módszerek	41
7.1. Kutatási kérdések	41
7.2. Feltevéseim interjúk alapján	42
7.2.1. Interjú	42
7.2.2. Interjú	44
7.3. A Társadalombiztosítási helyeken számfejtett ellátások és kifizetések gyorsabban és gördülékenyebben mennek, mint a nem TB kifizető helyeken.	47
7.4. TB kifizető helyeken kötelező TB szakembert alkalmazni. A kis fős Intézmények nem TB kifizetőhelyeken a TB szakembert nehezen tudják finanszírozni	51
8. Összefoglalás	53
9. Irodalomjegyzék	55
10. Mellékletek	58

1. Bevezetés

Szakedolgozatom témája a Magyar Államkincstár és számfejtési köréhez tartozó Intézmények vizsgálata, társadalombiztosítási hely önálló vagy nem kifizetőhely feladatainak szempontjából. Azért választottam ezt a témát, mert kíváncsi voltam arra, hogy az Intézmények közötti kapcsolat milyen hatással van az társadalombiztosítási ellátások módjaira. Ez a kérdés már régóta foglalkoztat és most lehetőségem volt szakedolgozatot készíteni róla. Szerettem volna mélyebben bele látni a társadalombiztosítási feladatok lehetőségeibe. Motivált az is, hogy a Magyar Államkincstárban dolgozok, (a történetét a szakmai gyakorlatom beszámolójában ismertettem) és segített a felettesem. A disszertációm témaválasztását egyértelműen befolyásolta a közös munka iránti érdeklődésem, és a kutatásom során szerzett ismereteim inspiráltak. A szakmai kíváncsiság vezérelt, amikor az tb ellátást adok fel, elbírálom és kifizethetővé válik. Szerettem volna mélyebben megismerni az társadalombiztosításhoz kapcsolódó jogszabályokat, előírásokat. A másik motiváció az, hogy viszonylag nagy mennyiségű szakirodalom áll rendelkezésre a témában, ami hasznos volt az elemző munkámban.

Dolgozatomban a szociális biztonsággal kapcsolatos fogalmak feltárása után a következőket veszem figyelembe az illetményszámfejtők és az Intézményeiben dolgozók munkáját. Továbbá a mindenkor hatályos adók-járulékok fogalmak tisztázása után több oldalról be kívánom mutatni a társadalombiztosítási ellátások, lényegét és az arról készített folyamatábrát. Célom, hogy a Magyar Államkincstár és Tb és nem Tb kifizetőhely közötti kapcsolatot bemutassam. Fontosnak tartom azonban, hogy átfogó képet alkossak arról, hogy egymás munkája nélkül nem lehet a társadalombiztosítási feladatok ellátását létrehozni.

A fent meghatározott célkitűzésekkel összhangban, a dolgozatomban a következőket fogalmazom meg négy fő részre tagoltam. Először is szeretném ismertetni a Magyar Államkincstár történetét és jövőképét mely folyamatos fejlődési folyamatokon megy keresztül. A továbbiakban ismertetem, röviden az államháztartás rendszereit mely szorosan kapcsolódik a Kincstár működéséhez. Ezek után a Társadalombiztosítási ellátások fajtáit mutatom be mely a kutatási témámhoz is szorosan kapcsolódik. Valamint kutatási kérdéseimet elemzéssel támasztom alá.

Szeretném megköszönni Dr. Tóth Gitta PhD docens Asszonynak a közreműködését, szaktudását, valamint azt, hogy megosztotta velem tapasztalatait és észrevételeit, amelyek segítettek elmélyíteni tudásomat és elkészíteni a dolgozatot. Köszönjük külső konzulensemnek Periánné Császár Irén Osztályvezető Asszonynak, Rendesné Harsányi Ildikó

Központvezető Asszonynak és Major Márta adatszolgáltatási referens Asszonynak önzetlenségüket és felbecsülhetetlen segítségüket.

2. Az Államháztartás

Az államháztartás nem csak gazdasági értelemben, hanem feladat- vagy szervezeti megközelítésben is meghatározható (Botos, 2005).

Gazdasági értelemben az államháztartás olyan gazdálkodási rendszer, amely a közfeladatok ellátását finanszírozza, és nem egyértelmű, hogy mi számít közfeladatnak, és mely szervezetek tartoznak az államháztartás körébe.

A feladatalapú megközelítés szerint minden olyan közfeladat, amely állami vagyont használ, vagy amelyet a folyó kormányzati bevételekből finanszíroznak, pénzügyi irányítás alá tartozik. Az országos és helyi önkormányzati feladatok ("közfeladatok") tartalmát és követelményeit az egyes törvények határozzák meg. Az államháztartás különböző ágai a költségvetésben az előírt módon és mértékben járulnak hozzá hivatali feladataik ellátásához.

A közfeladatok ellátása elsősorban a költségvetési szervek létrehozásával és működésével történik. Az államháztartáson kívüli szervezetek a törvényben meghatározott feltételek mellett járulhatnak hozzá a közfeladatok ellátásához. Így az államháztartás körébe tartozó feladatok nemcsak költségvetési szervek, hanem más szervek, például vállalkozások, nonprofit szervezetek, alapítványok és társadalmi szervezetek működésével is elláthatók. A közfeladatok ellátásának finanszírozása az ellátandó feladatokkal arányos pénzeszközök az alábbiak teljes vagy részleges biztosításával érhető el.

Mivel az Európai Unió költségvetési koncepciója közel áll ehhez a megközelítéshez, az ESA95 számveteli képlete a "kormányzati szektor" részének tekinti azokat a vállalatokat és nonprofit olyan szervezetek, amelyek többségi állami tulajdonú vállalatok tulajdonában vannak, vagy amelyeket főként állami támogatásokból finanszíroznak. Az európai alapok felhasználására vonatkozó uniós szabályok ennél is tovább mennek, szigorú szabályokat írnak elő minden olyan szervezetre, amely európai "közpénzeket" használ fel, függetlenül attól, hogy alapvetően közfeladatokat látnak-e el.

Szervezeti szempontból az államháztartás olyan szervezetek összessége, amelyek az államháztartás része és szigorú pénzügyi gazdálkodási szabályok hatálya alá tartoznak, vonatkoznak. A legtöbb költségvetési gazdálkodási szabály nem terjed ki a költségvetési feladatokat ellátó valamennyi szervezetre, hanem csak azokra, amelyek jogilag az államháztartás részének minősülnek. Ezek közé tartoznak a hatóságok és közigazgatási

szervek (például a parlament, az ügyészség, a bíróságok, a minisztériumok, a központi kormányhivatalok, a helyi közigazgatási szervek, az önkormányzatok és a polgármesteri hivatalok), valamint az ezekhez a szervekhez tulajdonosi és irányítási szempontból kapcsolódó közintézmények (például egyetemek, általános és középiskolák, kórházak és szociális intézmények). (Koháriné Dr. Papp, 2011)

2.1. Az államháztartás alrendszerei

Egy ország adórendszere általában több alrendszerből áll. Bár vannak stabil elemek (pl. központi és helyi kormányzati alrendszerek), az alrendszerek száma és működése helyenként és időben változhat.

Magyarország államháztartása jelenleg két alrendszerből áll: a központi kormányzati alrendszerből és az önkormányzati alrendszerből. Ez összhangban van a közigazgatás kettős rendszerével, amely az országos közigazgatásból (itt a központi rendszer) és a helyi közigazgatásból (itt az önkormányzati alrendszer) áll.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozik:

- Állam
- Központi költségvetési hatóság;
- Az államháztartás központi alrendszerébe törvény által bevont hatóságok; és
- Az államháztartás központi alrendszerébe jogszabály alapján tartoznak: az államháztartás központi alrendszerébe jogszabály alapján tartozó köztestületek által irányított köztestületi költségvetési szervek.

A központi alrendszer részeként meghatározott állam közjogi feladatokkal és hatáskörökkel rendelkezik, és jogi személyként magánjogi jogalany. Az állam, mint közjogi kötelezettségek és hatáskörök alanya, közhatalmi jogosítványai alapján adók, vámok és illetékek megállapításával és beszedésével fizetési kötelezettségeket és egyéb kapcsolódó kötelezettségeket állapít meg. Ezt a jogviszonyt a felek alárendeltsége jellemzi. A közjogi jogalanyként értelmezett államhoz tartoznak az elkülönített pénzeszközökből finanszírozott közfeladatok is. Így a központi alrendszerhez tartoznak a társadalombiztosítási alapok, valamint az elkülönített közpénzek. (Dr. Lóránt, 2008)

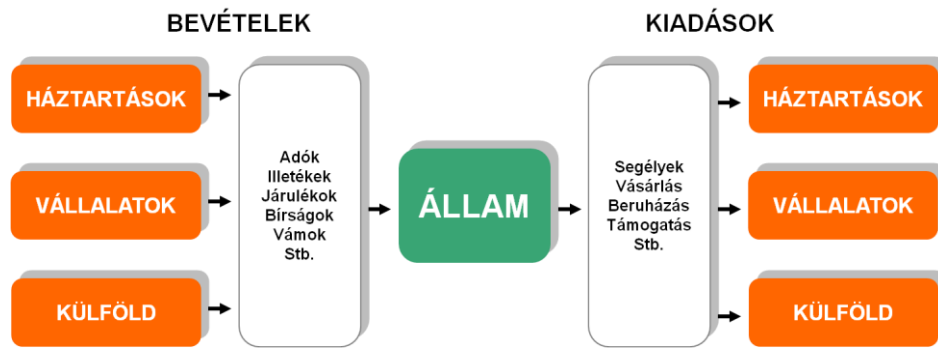

2.2. Költségvetés, költségvetési bevételek, költségvetési kiadások

A költségvetés az államháztartás mindkét alrendszerének irányításának alapja, és az adott pénzügyi évben beszédendő költségvetési bevételek és kiadások (bevételi és kiadási költségvetés) becsült összegét tartalmazza. Az államháztartásban a költségvetési alapú gazdálkodás, ahogy a kifejezés is mutatja, a pénzforgalmi szemléleten alapul. Ez azt jelenti, hogy a költségvetésben a különböző jogcímen a készpénz növekedésével járó tranzakciókat költségvetési bevételként, a készpénz csökkenésével járó kiadásokat pedig költségvetési kiadásként lehet tervezni. A bevételi előirányzatok kiadási kötelezettséget, míg a kiadási előirányzatok kiadási jogot jelentenek. Ezért a kiadási előirányzatok nem jelentenek kötelezettséget az előirányzott összeg elköltésére, hanem inkább egy felső határt és egy maximálisan kifizethető összeget állapítanak meg.

A költségvetési kiadások a költségvetésben szereplő (eredeti) kiadási előirányzat szintjéig vagy az év során módosított szintig teljesíthetők. Az éves költségvetési törvény kivételes esetekben lehetővé teszi, hogy a központi költségvetésben szereplő egyes kiadási előirányzatokat az előirányzatok módosításának kötelezettsége nélkül túl lehessen teljesíteni. Az államháztartás legfontosabb feladatai közé tartozik a bevételek behajtása, valamint a költségvetésben a kiadások kezelése. A két oldal valamelyikén felmerülő akadályok likviditási gondokat eredményezhet, ezért törekedni kell az egyensúly fenntartására, valamint az ehhez szükséges jogi háttér megalkotására, bővítésére. A két oldal szorosan összefügg, mivel ahhoz, hogy kiadásokat finanszírozni tudjunk elengedhetetlenek bevételi források. Az lenti ábra jól illusztrálja a két oldal elemeit. (Dr. Lóránt, 2008)

1. ábra Bevételek és kiadások

Forrás: <https://penziranytu.hu>

A költségvetés gyarapítását főbb bevételi források teszik lehetővé, mint például adók, járulékok, hozzájárulások, fizetési kötelezettségek. Nem csak államháztartáson belülről érkező bevételek növelik a költségvetést, hanem a nemzetközi kapcsolatokból eredő bevételek is, valamint az Európai Unió által jóváhagyott forrásokból is lehetséges.

A költségvetés bevételéből kerül finanszírozásra a kiadási oldal, amely közfeladatok finanszírozását teszi ki, valamint az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően fizetési kötelezettségek terhelik az államháztartást, melyből az Unió költségvetése működőképes lesz. Az államháztartáson belüli kiadásokból kerül finanszírozásra a társadalombiztosítási ellátások.

A költségvetést több csoportra oszthatjuk, mint például a Működési és működési költségvetés. A működési költségvetések megléte létfontosságú, hiszen ebből kerül finanszírozásra az intézményi kiadások, mint például anyagköltségek, juttatások és kapcsolódó munkáltatói járulékok, valamint egyéb kiadások (pénzbeli juttatások) is. A működési költségvetés mellett fontos a felhalmozási költségvetés, ami lehetővé teszi a különböző beruházások, felújítások megvalósulását, ami akár a mindennapi munkavégzési feltételeket javítását eredményezheti, vagy akár intézmények bővítését, fejlődését. (Szamkó, 2013)

1. táblázat

BEVÉTELEK				
	2018.	2019.	2020.	2021.
KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS	13 593 984,0	14 965 086,5	16 116 202,2	17 350 640,2
GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEK BEFIZETÉSEI	1 429 809,1	1 415 122,6	1 610 827,6	1 856 035,2
FOGYASZTÁSHOZ KAPCSOLT ADÓK	5 411 665,8	6 140 146,2	6 267 549,3	7 054 006,8
LAKOSSÁG BEFIZETÉSEI	2 425 306,6	2 698 127,7	2 827 033,4	3 210 857,5
KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEK ÉS FEJEZETI KEZELÉSŰ ELŐIR.	2 390 013,8	2 155 863,1	2 648 468,6	2 642 793,8
BEFIZETÉS AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALRENDSZEREIBŐL	285 224,8	570 677,6	480 239,6	579 250,0
ÁLLAMI VAGYONNAL KAPCSOLATOS BEFIZETÉSEK	184 516,5	212 334,1	292 254,0	210 112,4
KAMATBEVÉTELEK	120 559,2	258 335,9	244 911,2	99 505,8
EGYÉB BEVÉTELEK	16 431,6	35 619,3	46 001,6	130 195,8
UNIÓS PROGRAMOK BEVÉTELEI	1 053 813,0	1 251 419,4	1 681 109,3	1 544 472,4
EGYÉB UNIÓS BEVÉTELEK	276 643,6	227 440,5	17 807,8	23 410,5
ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOK	575 405,3	658 428,0	848 405,1	690 890,2
NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAP	83 672,5	79 497,5	125 092,0	131 680,3
NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP	361 075,6	466 897,6	461 297,1	429 391,3
BETHLEN GÁBOR ALAP	90 802,4	67 136,5	140 040,6	60 463,6
KÖZPONTI NUKLEÁRIS PÉNZÜGYI ALAP	27 510,8	30 974,0	105 627,5	55 149,2
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP	12 344,0	13 922,4	16 347,9	14 205,9
TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ALAPOK	5 703 566,9	5 816 607,3	5 900 809,5	6 952 913,2
NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ALAP	3 353 669,7	3 383 161,5	3 341 473,8	4 111 195,1
EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAP	2 349 897,2	2 433 445,8	2 559 335,8	2 841 718,0
ÖSSZESEN	39 745 912,5	42 880 243,6	45 730 833,7	49 988 887,2

Forrás: Saját szerkesztés (Magyar Államkincstár költségvetés 2018-2021. beszámolója alapján)

2. táblázat

KIADÁSOK				
	2018.	2019.	2020.	2021.
KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS	14 962 759,7	15 988 882,6	21 069 670,6	22 012 937,4
EGYEDI ÉS NORMATÍV TÁMOGATÁSOK	381 606,3	421 166,5	663 362,8	642 942,0
KÖZSZOLGÁLATI MŰSORSZOLGÁLTATÁS TÁMOGATÁSA	71 262,6	80 061,2	84 793,6	97 203,4
SZOCIÁLPOLITIKAI MENETDÍJ TÁMOGATÁS	90 370,6	89 052,6	65 025,1	85 973,1
LAKÁSÉPÍTÉSI TÁMOGATÁSOK	193 157,5	191 236,2	251 494,4	376 485,8

NEMEZETI CSALÁD- és SZOCIÁLPOLITIKAI ALAP	641 344,3	652 640,7	657 307,8	673 139,4
KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEK és FEJEZETI KEZELÉSŰ ELŐIRÁNYZATOK KIADÁSAI	10 387 431,4	11 114 934,3	14 451 286,4	11 642 075,4
AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALRENDSZEREINEK TÁMOGATÁSA	1 430 959,5	1 322 821,2	1 721 627,4	2 538 481,5
KAMATKIADÁSOK	1 048 361,9	1 100 520,7	1 225 366,6	1 404 488,4
TÁRSADALMI ÖNSZERVEZŐDÉSEK TÁMOGATÁSA	9 737,3	5 378,8	4 338,3	5 558,7
KORMÁNYZATI RENDKÍVÜLI KIADÁSOK	2 766,7	2 459,0	2 193,4	1 934,0
KEZESSÉGÉRVÉNYESÍTÉS	12 490,8	14 803,1	13 970,6	16 786,6
EGYÉB KIADÁSOK	93 308,8	111 500,2	174 542,9	224 516,8
TARTALÉKOK	260 550,5	381 454,3	663 178,9	445 594,1
HOZZÁJÁRULÁS AZ EU KÖLTSÉGVETÉSÉHEZ	316 469,5	365 306,5	449 764,8	610 467,8
ÁLLAMI VAGYONNAL KAPCSOLATOS KIADÁSOK	283 492,5	517 001,5	1 304 596,3	1 457 914,4
ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOK	567 840,9	618 794,7	801 718,9	710 679,0
NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI és INNOVÁCIÓS ALAP	66 989,6	71 342,2	176 333,1	151 856,8
NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP	389 291,0	451 842,6	452 670,3	450 241,4
BETHLEN GÁBOR ALAP	88 273,5	69 901,9	139 709,3	61 317,7
KÖZPONTI NUKLEÁRIS PÉNZÜGYI ALAP	12 153,6	14 709,0	19 955,2	22 429,0
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP	11 133,1	10 999,0	13 051,0	24 834,1
TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ALAPOK	5 787 470,1	6 051 478,5	6 542 596,3	7 372 295,6
NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ALAP	3 353 669,7	3 510 720,3	3 651 910,4	4 124 137,4
EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAP	2 433 800,3	2 540 758,2	2 890 685,9	3 248 158,2
ÖSSZESEN	42 896 691,8	45 699 765,9	57 491 150,5	58 402 448,0
BEVÉTEL-KIADÁS	-3 150 779,3	-2 819 522,3	-11 760 316,8	-8 413 560,8
EGYENLEGEK PÉNZFORGALMI SZEMLÉLETBEN				
KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS	-1 368 775,7	-1 023 796,1	-4 953 468,4	-4 662 297,2
ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOK	7 564,4	39 633,3	46 686,3	-19 788,8
TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ALAPOK	-83 903,2	-234 871,2	-641 786,8	-419 382,4
TB ZÁRSZÁMADÁS PÉNZFORGALMA				
KÖZPONTI ALRENDSZER ÖSSZESEN	-1 445 114,4	-1 219 034,0	-5 548 568,9	-5 101 468,5
NEM a TB ALAPBÓL FIN. ELLÁTÁSOK BEVÉTELE	-53,6			
NEM a TB ALAPBÓL FIN. ELLÁTÁSOK KIADÁSA	-564,9			
TB ALAPOK KÖZÖTTI ELSZÁMOLÁSOK	0,0			
NEM a TB ALAPBÓL FIN. ELLÁTÁSOK EGYENLEGE	511,3	434,5	-192,5	-154,8
MINDÖSSZESEN	-1 444 603,1	-1 218 599,5	-5 548 761,4	-5 101 623,3

Forrás: Saját szerkesztés (Magyar Államkincstár költségvetés 2018-2021. beszámolóí alapján)

A gazdasági stabilitásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § (1) bekezdésében az államháztartás két alrendszerének és a kormányzati szektor egyéb szervezeteinek 2014. december 31-i tervezett adóssága 296,9 Ft/EUR, 240,6 Ft/svájci frank, 225,0 Ft/USD és 344 Ft, Forint/SDR árfolyamon számolva a központi kormányzati alrendszer adóssága 23392,7 milliárd forint. A helyi önkormányzati alrendszeré 40 milliárd forint. Az egyéb kormányzati szerveké 163,4 milliárd forint. Az államadósság aránya a törvényben szereplő árfolyamon 76,9 % volt 2015-ben. a fentiekből látható, hogy a 2012. évi CXLI. törvénnyel módosított, a gazdasági stabilitásról szóló 2011. évi CXCV. törvénnyel összhangban új szabály, hogy az államadósság-mutató számításakor az adósságot okozó devizaügyleteket a központi költségvetésről szóló törvényben előírt árfolyamon kell figyelembe venni. állapították meg.

A központi költségvetési hiány finanszírozása a pénzügyminiszter feladata. A költségvetési hiány finanszírozásáról az önkormányzati pénzügyek alrendszerében költségvetési rendeletekben vagy költségvetési határozatokban kell rendelkezni.

Az államháztartási alrendszerben a költségvetési bevételeken és költségvetési kiadásokon kívül a bevételek és kiadások a következők lehetnek

- A bevételek bevételeinek és a kiadások teljesítése (a továbbiakban együttesen: finanszírozási célú pénzügyi műveletek).

- Bevételek és kifizetések, beleértve a betéteket, a függő, átmeneti és kiegyenlítő tételeket (együttesen "pénzügyi műveletek eszköz- és forrásoldal").

A pénzügyi műveletek olyan pénzügyi műveletek, amelyek célja az államháztartási hiány finanszírozása, és amelyek olyan pénzáramlásokat (bevételeket vagy kiadásokat) generálnak, amelyek nem tervezhetők vagy nem könyvelhetők el költségvetési bevételként vagy kiadásként. Az ilyen pénzügyi műveletek közé tartozik például az értékpapírok (pl. kötvények) kibocsátása, eladása, vásárlása vagy visszavásárlása, hitelek és kölcsönök felvétele és visszafizetése, valamint a korlátlan pénzeszközök törvényes betétként történő elhelyezése és kivétele az államháztartás mindkét alrendszerében.

A letéti alapkezelés a pénzeszközök átruházott alapon történő ideiglenes kezelése, elkülönítve a költségvetés végrehajtására szolgáló pénzeszközöktől. A függő, ideiglenes és kompenzációs kiadások olyan kiadásokra vonatkoznak, amelyeket a költségvetési éven belül nem véglegesítenek. A függő kifizetések, elhatárolások, halasztott bevételek és átcsoportosítások olyan bevételek, amelyek rendeltetése még nem került meghatározásra vagy más személyhez rendelésre.

Mind a kiadások, mind a bevételek esetében a költségvetést egy teljes évre (azaz 12 hónapra) hagyják jóvá (előirányzat).

Hazánkban az éves költségvetés a naptári évnek megfelelő költségvetés elfogadása, amely kimondja, hogy a pénzügyi év megegyezik a naptári évvel a január 1. és december 31. közötti időszak esetében. Az Európai Unió költségvetési keretét hétéves időszakra határozzák meg, de az adott évre vonatkozó konkrét költségvetést külön fogadják el.

Néhány országban a költségvetési év nem esik egybe a naptári évvel, például az Egyesült Királyságban, ahol a költségvetési év április 1-jén kezdődik, és az Egyesült Államokban, ahol a költségvetési év október 1-jén kezdődik, de a költségvetési év egy teljes év. Számos európai országban, például Ausztriában, Németországban, Franciaországban, Finnországban és Norvégiában hosszabb távú, három-öt éves időszakra szóló költségvetési tervekkel rendelkeznek.

Ezen kívül az általános adótörvény előírja, hogy a kormánynak minden év április 30-ig külön határozatot kell elfogadnia, amelyben meghatározza a központi költségvetés tervezett bevételeit és kiadásait, valamint a költségvetési évet követő három évre vonatkozó bevételeket és kiadásokat. Ezt a szakirodalomban hároméves előrejelzésnek nevezik, amely fejezetekre van felosztva, és meghatározza az egyes fejezetekre vonatkozó lehetőségeket és költségvetési mozgástereket középtávon. (Szamkó, 2013)

3. A Magyar Államkincstár fontosabb intézményi elődei

A jelenlegi Magyar Államkincstár (a továbbiakban: Államkincstár) funkcióit tekintve négy fő elődje van.

Ezek egyike volt az 1870-ben létrehozott Magyar Állami Számvevőszék. Elődje az 1870-ben létrehozott Magyar Országos Számvevőszék volt, amelynek számviteli és ellenőrzési munkájának egy részét ma a Pénzügyminisztérium végzi. Emellett 1925-ben létrehozták a Központi Fizetési Hivatalt, amelynek tevékenységének nagy részét ma a Pénzügyminisztérium végzi. A Pénzügyminisztérium legfontosabb szellemi elődje a bankszerű közpénzkezelés, számlavezetés és finanszírozás szempontjából az 1885-ben alapított Magyar Királyi Postatakarékpénztár volt. (www.allamkincstar.gov.hu)

3.1. A Magyar Államkincstár megalakulása

1995. november 1-jén aláírták a Kincstár létrehozó alapító okiratot, azzal a kikötéssel, hogy a Kincstár 1996. január 1-jén kezdi meg működését. A Kincstár létrehozásának fő jellemzője az egységes finanszírozási alap létrehozása volt, a korábban teljesen különálló központi költségvetési forgóalap és a központi költségvetési szervek pénzforgalmi számláinak egyetlen egységes kincstári számlába történő összevonásával.

A Kincstár létrehozásának adminisztratív alapja két kormányhatározat volt. Az 1128/1994. számú kormányhatározat (1994.12.30.) az átfogó költségvetési reform előkészítésének haladéktalan megkezdéséről, valamint a 2189/1995. számú kormányhatározat (1995.7.4.) a költségvetési rendszer reformjáról, amely meghatározta a költségvetési konszolidáció elveit. Ezek az elvek a következők voltak:

1. Közpénzeket csak megfelelő törvényi felhatalmazás alapján lehet felhasználni és kifizetni a költségvetési alrendszereknek és a közfeladatokat ellátó nonprofit szervezeteknek (köztestületek, közalapítványok), és közpénzeket csak engedélyezett célokra lehet felhasználni.
2. A Pénzügyminisztérium a költségvetés végrehajtásának finanszírozásáért, pénzforgalmáért és elszámolásáért, a pénzkészlet-, hiány- és államadósság-kezelésért, az állam által vállalt garanciák és az állam által nyújtott hitelek részletes nyilvántartásáért és ellenőrzéséért, valamint a kötelezettségek teljesítéséért felelős szerv.
3. A Kincstár független a Pénzügyminisztérium felügyelete alá tartozó szakosított ügynökségek rendszerétől, és kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a Kincstári Egységes Számla felett, de nem rendelkezik kötelezettségvállalási vagy átruházott hatáskörrel az ügynökségi (fejezeti) előirányzatok felett.

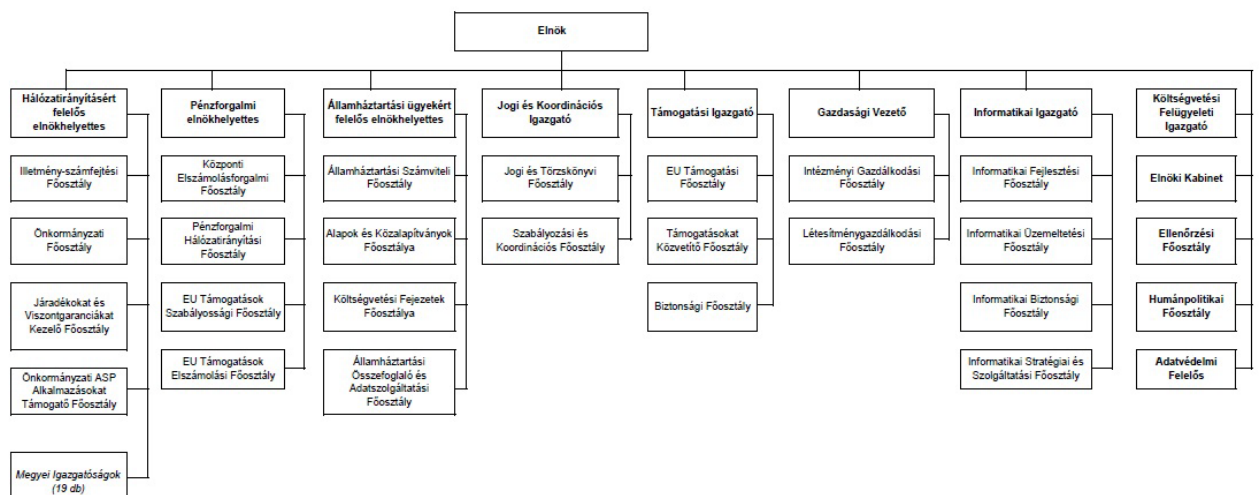
A költségvetési hatóság kizárólagos kötelezettségvállalási és átruházási jogkörrel rendelkezik az általa engedélyezett (eredeti és felülvizsgált) előirányzatok felett, és ezen előirányzatok összegéig vállalhat kötelezettséget.

5. A kincstári pénzforgalmat egyetlen kincstári számlán kell kezelni, és tényleges készpénzfizetés csak a kincstár ellenőrzése alá nem tartozó természetes személyek és szervezetek részére teljesíthető, arányosan és utólagosan, számlák alapján. Előlegfizetés csak kivételes esetekben történhet. A kincstári körön belüli elszámolásokat készpénz nélküli átutalásokkal kell teljesíteni, amelyeket ugyanúgy és ugyanolyan súllyal kell kezelni, mint az intézmény külső pénzforgalmát, de amelyek nem befolyásolják a kincstári számla pénzforgalmát.

6. A Kincstár a közpénzek engedélyezéséről, felhasználásáról, tényleges felhasználásáról és az ellátott közfeladatok költségeiről olyan adatokat és információkat szolgáltat, amelyek alapján a Kincstár körébe tartozó szervek tényleges tevékenysége, bevételei és kiadásai megbízhatóan tervezhetőek és ellenőrizhetőek, valamint hazai és nemzetközi (GFS, SNA) Meg kell felelnie a számviteli kötelezettségeknek és standardoknak.
7. Az államháztartási pénzügyi rendszer információs rendszerének le kell fednie az államháztartás valamennyi alrendszerét és a közpénzeket felhasználó egyéb szervezeteket (köztestületek, közalapítványok stb.), a tervezés, a pénzügyi gazdálkodás és a beszámolás valamennyi folyamatát, valamint időszerű, pontos és releváns információkat kell nyújtania a pénz-, hiány- és adósságkezelésről, és a különböző szintű döntéshozók számára biztosítani kell.

Az új intézmény a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület korábbi székhelyén, a Budapest, Váci u. 1. szám alatt kezdte meg tevékenységét, majd 2003-ban költözött a volt Postatakarékpénztár Budapest, Hold utca 4. szám alatti épületébe. A Pénzügyminisztérium a Pénzügyminisztérium és a Magyar Nemzeti Bank Kincstári Főosztályának összevonásával kezdte meg munkáját az Állami Fejlesztési Intézet Zrt. személyi és vagyoni állománya alapján. (www.allamkincstar.gov.hu)

2. ábra: A Magyar Államkincstár szervezeti felépítése

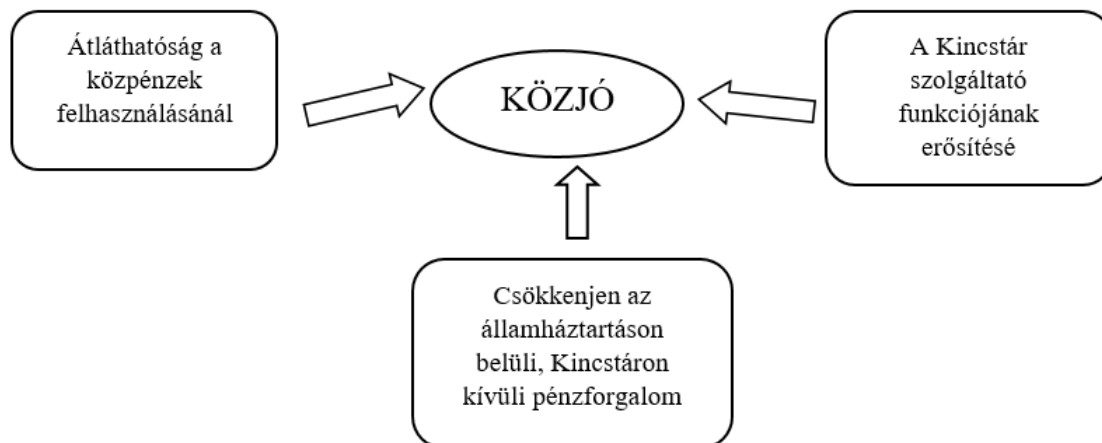

Forrás: <http://www.allamkincstar.gov.hu>

3.2. Jövőkép

3. ábra: Kincstár jövőképe

Forrás: Gárdos, 2015, p. 81-97.

A nemzetgazdasági miniszter által 2014-ben elfogadott Modern Kincstári Stratégiában (2014-2018) a Pénzügyminisztérium öt kulcsfontosságú fejlesztési területet határozott meg: pénzforgalom, támogatások és központi finanszírozás, államháztartás, létesítménygazdálkodás és kommunikáció. További célok között szerepel a szolgáltatásorientált munkamódszerek, a belső támogatási rendszerek fejlesztése és a számlavezetés kiterjesztése, a vonatkozó számlavezetési rendszerek fejlesztése, valamint információs és szolgáltató központként a hatékony költségvetési gazdálkodás és a költségvetés végrehajtásának támogatása egy információs adatbázis segítségével. A korszerű kincstári koncepciót öt fő informatikai rendszer támogatja: a Központi Bérszámfejtő Rendszer (KIRA), a Kincstári Számlavezető Rendszer (KSZR), az Állami Támogató Rendszer (OTR), az Önkormányzati ASP (Application Service Provider) rendszer, az IFMIS (Integrált Pénzügyi Menedzsment Információs Rendszer). Rendszer és az adattárház.

A Magyar Államkincstár és a Kincsinfo NKft. egy 6,7 milliárd forintos nagyprojekt (KÖFOP-2.2.5-VEKOP-15-2016-00001) keretében költségvetési adattárházat és költségvetési pénzügyi információs rendszert (FMIS) valósított meg, elsősorban a közpénzek felhasználásának átláthatóságának növelése érdekében. A szándék a következő. A projekt összekapcsolja a pénzügyi szakrendszereket, és online hozzáférést biztosít az integrált adatkezeléshez és elemzéshez. A rendszer korszerű BI döntéstámogató funkciókat és egy

költségvetési portált tartalmaz majd, ahol naprakész adatok, köztük BI eszközökkel elemezhető adatok lesznek elérhetőek a nyilvánosság számára. 420 a magyarországi és dél-koreai költségvetési és költségvetési rendszerek összehasonlítása és értékelése érdekében egy tudásmegosztási program, elsősorban a költségvetési rendszerekkel kapcsolatos program keretében zajlott. Korea óriási fejlődést ért el, a koreai háború (1950-53) után gyakorlatilag a semmiből fejlődött a világ egyik vezető gazdaságává, fejlett és jól működő költségvetési és pénzügyi rendszerrel. Az országunkra vonatkozó politikai tanácsok megfontolást érdemelnek. A pénzügyi teljesítményértékelés bevezetését alapvető fontosságúnak tartják, a programalapú költségvetés-tervezés bevezetésével együtt, amely a teljesítménymutatókat valamennyi programhoz kapcsolja. A megvalósíthatósági tanulmányok megfelelő eszközt jelentenek a beruházások hatékonyságának költség-haszonelemzésen keresztül történő vizsgálatára (ami Koreában minden esetben kötelező). A nemzeti prioritások felülvizsgálatára minden minisztériumnak és ügynökségnek be kell vezetnie egy MTEF-et (középtávú kiadási keret). A költségvetési prioritások meghatározásához pedig egy felülről lefelé irányuló tervezési formájú költségvetési rendszerre van szükség. A költségvetési fegyelem fenntartásához erős jogszabályokra és elkötelezett személyzetre van szükség. A tervezett rendszer felépítése „KINCSTÁR adattárház rendszer, adatkiválasztó rendszerek és Közpénzügyi Portál tervezése, Fejlesztése és implementációja, valamint a megvalósításhoz szükséges hardverelemek szállítása” (Bolvári, Bálint, 2019), (www.allamkincstar.gov.hu)

4. A pénzbeli egészségbiztosítási ellátások eljárásrendjük

A társadalombiztosítás lényegét tekintve egyfajta ún. „veszélyközösség”-en alapuló biztosítási rendszer, egy, a rászorultakról (betegekről, idősekről) való biztosítási alapú, társadalmi gondoskodás. Ennek keretében nyújt különböző, szolgáltatásokat a „közösség” tagjai számára szociális, illetve egészségügyi ellátás formájában.

A társadalombiztosítási rendszerek világszerte – a jelenlegi gazdasági és társadalmi változások következtében – hatalmas változásokon mennek keresztül. Általánosságban azonban elmondható, hogy világszerte a hatékonyság növelése, s a kiadások csökkentése a cél, s az állami terhek csökkentése mellett egyre inkább dominánssá válik az ellátások magánbiztosításból történő finanszírozása. Ezen törekvéseket számos szigorító intézkedés bevezetésével juttatják érvényre a különböző kormányzatok, pl.: a nyugdíjbiztosítási rendszerek esetében a nyugdíjkorhatár emelésével, a korai nyugdíjazás lehetőségének kizorításával (például hazánkban a mai napig nem rendezett a kultúrában dolgozók pl.: balett

művészek korengedményes nyugdíjának kérdése). Míg az egészségügyi ellátások esetében a különböző üzleti alapú biztosítások bevezetésével (pld: speciális, az egészségügyi ellátást finanszírozó biztosítások, stb.). a társadalombiztosítási ellátás keretében a biztosított részére az állam nyújt pénz- és természetbeni szolgáltatásokat. Így két fő típusba sorolhatóak:

- a. egészségbiztosítási és
- b. nyugdíjbiztosítási ellátások.

Magyarországon a keresőképtelenség szempontjából 9 esetet különböztet meg: Munkahelyi sérülés, foglalkozási megbetegedések, közúti balesetek, egyéb balesetek, beteg gyermekek, terhesség vagy szülés miatti munkaképtelenség, közegészségügyi okokból vagy adminisztratív karantén miatt bekövetkező munkaképtelenség, egyéb munkaképtelenség, veszélyeztetett terhesség (2011. május 1-jétől). Az Egészségbiztosítási Alap mérlege külön sort tartalmaz a gyermekgondozás és balesetek miatti betegségi ellátásokra. Magyarországon a társadalombiztosítási rendszer kialakítását történelmi helyzete kapcsán a német, úgynevezett „bismarcki” típusú rendszer határozta meg, melynek átalakulását hazánk eltérő társadalmi, kulturális, gazdasági, politikai helyzete befolyásolta.

Hazánkban a finanszírozás tekintetében ún. „felosztó – kirovó” rendszer alapján működik, amely röviden annyit jelent, hogy az adott évi bevételek összegéből történik az adott évi kiadások finanszírozása, az újraelosztás az alapja, vagyis a rendszer „aktív” közreműködőinek hozzájárulásából fedezik az inaktívok ellátását.

Ez a rendszer az adott évi bevételek összegét használja fel az adott évi kiadások fedezésére. Nem tart készpénzt, és megpróbálja a bevételeket és a kiadásokat összhangba hozni. Az egyének közötti újraelosztáson alapul, az aktív korú népesség hozzájárulásai fedezik az inaktív népesség juttatásait. A rendszer hátránya, hogy rendkívül érzékeny a demográfiai ingadozásokra. Ha a bevételek nem fedezik a kiadásokat, az állam a költségvetésből kompenzál, és a bevételekből származó bevételt saját programjára fordítja. A bevételek és kiadások előirányzatai a költségvetési törvényben kerülnek meghatározásra. Az Egészségbiztosítási Alap bevételeit a különböző adók, járulékok és egyéb befizetések képezik, melyek az egészségbiztosítási ellátások pld: táppénz kifizetésének fedezetére szolgálnak, az ellátások. (4. sz. ábra: A társadalombiztosítás ellátásai).

A költségvetési törvény meghatározza az Egészségbiztosítási Alap bevételi és kiadási előirányzatait is. A bevételek különböző jogcímenek az Alapot megillető járulékokból, adókból és egyéb befizetésekből állnak. A kiadásokat az egészségbiztosítási ellátások

finanszírozása képezi. A társadalombiztosítási rendszerben kötelező a részvétel, mert a rendszerben résztvevő „biztosított” járulékfizetéssel így tud jogot szerezni az egyes társadalombiztosítási ellátásokra. Ez a járulékfizetési kötelezettség az adott biztosított foglalkoztatóját terheli a különböző járulékok tekintetében. (Magyar Államkincstár Kifizetőhelyi tájékoztató 2022. a).

4.1. Sommás és teljes eljárás

Az eljárásokat az általános közigazgatási eljárásról szóló törvény szabályozza, és három közigazgatási eljárást különböztet meg: automatikus határozathozatal, összefoglaló eljárás és teljes eljárás. A közigazgatási eljárások közül a betegségi és pénzbeli ellátások iránti kérelmekről a sommás eljárásban döntenek. (Magyar Államkincstár Kifizetőhelyi tájékoztató 2022. b).

4.2. Az ügyintézési határidő

A közigazgatási eljárások ügyintézési határidejét az „Ákr. 50. § (2) bekezdés b)-c) pontja alapján:

- sommás eljárásban 8 nap,
- teljes eljárásban 60 nap.” (Ákr. 50.§ (2)).

A határidő az eljárás megindításának napjától kezdődik. Az eljárás egy adott ügy indulása napja a kérelemnek a kifizető általi kézhezvételét követő nap. Intézkedéseket kell hozni annak biztosítására is, hogy a határozatról a határidőn belül értesítést küldjenek. Ez hivatalos határozattal végződő eljárás esetén a határozat postára adását vagy a biztosított lakóhelyén a szokásos módon történő kézbesítését jelenti (ez utóbbi esetben a határozat kézbesítését írásban kell rögzíteni). Ha a kifizető nem hoz határozatot az ügyben, a betegségi vagy sérülési ellátást a betegségi és sérülési ellátások kifizetéséről szóló törvény 39. cikkének (1) bekezdésével összhangban nyolc napon belül ki kell fizetni a biztosítottnak.

Ha a törvény vagy rendelet nem határoz meg határidőt valamely eljárási cselekmény elvégzésére, a kifizető hatóságnak haladéktalanul, de legkésőbb nyolc napon belül el kell végeznie az eljárási cselekményt vagy végzést kell kiadnia.

Ha a kifizető hatóság az ügyet teljes körűen lefolytatta, és a határidő 15 napon belül lejár, a további eljárási cselekményeket szabályszerűen kell elvégezni. (Magyar Államkincstár Kifizetőhelyi tájékoztató 2022. c).

4.2.1. A határidők túllépésének jogkövetkezményei

A kifizető 10 000 forintot köteles fizetni a kérelmezőnek, ha a teljes eljárás szabályait nem tartják be, ha a vizsgálatot nem végzik el határidőben, ha azt elutasítják, vagy ha azt felfüggesztik (Ákr. 43. § (1) bekezdés a) és b) pont).

A kifizető tehát a határidő túllépése esetén három esetben köteles fizetni

- Ha az ügyet nem lehet a gyorsított eljárásban elintézni, és a teljes eljárás határidejét túllépték; vagy

- Ha az ügyet az összefoglaló eljárásban kellett volna elbírálni, de a kifizető indokolatlanul figyelmen kívül hagyta az eljárás szabályait, azaz nem döntött a kérelemről nyolc napon belül (vagy nem utasította el a kérelmet, illetve nem szüntette meg az eljárást), 10 000 forintot kell fizetnie az ügyfélnek.

- Ha a kifizetőnek az eljárás megindításától számított nyolc napon belül intézkednie kellett volna az eljárás felfüggesztéséről vagy megszüntetéséről, de ezt a határidőn belül elmulasztotta.

A 10.000 Ft-ot, amely az ügyfél adómentes jövedelme, mindenképpen nyolc napon belül kell az ügyfélnek kifizetni, és ezt az összeget nem az E. Alap finanszírozza, hanem a kifizető saját költségvetését terheli.

A határidő elmulasztásáról és az ezzel járó 10.000 forintos törvényes díj megfizetéséről a kifizetőnek saját maga kell döntenie az eljárást megszüntető határozatában. Az indokolásnak tartalmaznia kell a határidő lejártának időpontját. A határidő elmulasztása objektív, és a fizetési kötelezettség akkor is felmerül, ha a kifizető nem felelős a késedelemért. Ha a határidő elmulasztása csak az eljárást megszüntető határozatot követően derül ki (a biztosított nyilatkozata vagy a kifizető saját véleménye alapján) (ami a betegségi vagy baleseti ellátások határozathozatal nélküli folyósítását eredményezheti), a kifizető külön végzést ad-e ki a 10 000 Ft kifizetés feltételeivel módosítania vagy kiegészítenie kell a korábbi határozatát. Az ügyfél kérelmére a kifizetőhely igazolást állít ki a késedelmes fizetésről. (Magyar Államkincstár Kifizetőhelyi tájékoztató 2022. d).

4.3. Az egészségbiztosítási pénzbeli ellátások és az igény elbíráláshoz szükséges bizonylatok

A központosított illetményszámfejtési körbe tartozó foglalkoztatóknál (munkáltatóknál) előterjesztett egészségbiztosítási pénzbeli ellátások, valamint baleseti táppénz iránti kérelmekhez – azoknak az illetményszámfejtő hely részére történő

továbbításakor -, Joghatóság és illetékesség az eljárás minden szakaszában. Igazoló „ÁTVÉTELI ELISMERVÉNY”-t kell kitöltve csatolni, mely átvételi elismervény hátoldalán a biztosítottakról szóló rövid tájékoztató található az irányadó ügyintézési határidőről.

A központosított illetményszámfejtési körbe tartozó foglalkoztatóktól (munkáltatóktól) beérkező ellátás iránti kérelmeket az egészségbiztosítás pénzügyi ellátásaira vonatkozó hatályos jogszabályoknak megfelelően az illetményszámfejtő elbírálja, ha szükséges, a döntést kiadmányozásra előkészíti és a feltételek fennállása esetén számfejt a KIRA segítségével az alábbi ellátásokat:

- táppénz,
- baleseti táppénz,
- csecsemőgondozási díj
- gyermekgondozási díj
- hivatásos egészségügyi szabadság. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017.a)

4.3.1. Az igényjogosultság feltételének vizsgálata

Az ellátásra való jogosultság elbírálásához az illetményszámfejtőnek vizsgálnia kell:

- az ellátás típusát,
- a jogviszony jellegét és fennállását (Igazolás a biztosított státuszáról és az egészségbiztosítási ellátásokról),
- a járulékfizetési kötelezettséget.

Az ellenőrzés során az illetményszámfejtőnek a beküldött orvosi igazolásokon figyelnie kell:

- a biztosított adatainak a teljes körűségét,
- a keresőképtelenség kezdetét és végét, annak kódját,
- az igazolás típusának helyességét,
- a bélyegzőlenyomatok és az aláírások meglétét,
- a hét napnál nem hosszabb keresőképtelenség esetén a számmal és betűvel kiírt keresőképtelenségi napok számát,
- Egynapos sebészeti ellátás, terápiás kezelés és nappali ellátás a járóbeteg-szakellátással és a komplex ambuláns ellátással kapcsolatban, fürdő gyógyászati ellátás idejére a háziornosnak kell igazolnia a keresőképtelenséget; amennyiben a

biztosított ezen időszakra kórházi igazolást nyújt be, fel kell szólítani a háziorvosi igazolás (állományba vételi lap/táppénzes utalvány) beszerzése,

- amennyiben az orvos szakértői szerv igazolja visszamenőlegesen a keresőképtelenséget, úgy a háziorvosi igazoláson (állományba vételi lapon/táppénzes utalványon) szerepelni kell az orvos szakértői vélemény számának,
- gyermekápolási táppénz esetén a gyermek adatainak meglétét, illetve a gyermekápolási táppénz kódját.

Hiányosság, hiba esetén annak pótlása érdekében az illetményszámfejtő hiánypótlás és/vagy belföldi jogsegély kezdeményezése érdekében végzést készít, valamint felveszi a kapcsolatot a foglalkoztatóval (munkáltatóval). (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. b).

4.4. Hatáskör és illetékesség

A kifizető a foglalkoztatási biztosítási jogviszonyban áll vagy állt törvény 62. szakasza (2) bekezdésének a) pontja értelmében hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik a munkáltatójuk által biztosított vagy biztosított személyek pénzbeli és betegségi ellátások iránti kérelmeinek elbírálásával kapcsolatban. A Ebtv. törvény 62. szakasza (2c) bekezdésének a) pontja az említett ellátások kifizetésére vonatkozó hatáskört a kifizetőre ruházza át.

A kifizető hivatalból vizsgálja, az eljárás minden szakaszában hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik.

Ha hiányosságokat állapít meg, és az ügyre vonatkozó illetékessége kétséget kizáróan megállapítható, akkor az ügyet (a benyújtott kérelmet és az ügyre vonatkozó teljes ügyiratot) végzéssel továbbítja, ellenkező esetben vagy elutasítja a kérelmet, vagy megszünteti az eljárást. Például a joghatóság hiánya áll fenn, ha egy biztosított személy gyermekgondozási segély iránti kérelmet nyújt be a kifizető hatóságához. Hatáskör hiánya áll fenn, ha az igénylő nem ahhoz a kifizető hatóságához nyújtja be a kérelmet, amelyik a jogosultság keletkezésekor biztosított vagy biztosított volt (pl. ha a biztosított személy munkahelyi balesetet szenved, majd a munkaviszony megszűnését követően ugyanezen baleset következtében az új munkahelyen ismét munkaképtelenné válik, az új munkavégzési hely kifizető hatósága illetékes a betegbiztosítási ellátások iránti kérelem elbírálására).

A kifizető hatóságnak nyolc napon belül határozatot kell hoznia a megkeresésről, és intézkednie kell arról, hogy a határozatot ezen időszakon belül közöljék.

Ha a biztosítottnak több biztosítási jogviszonya van együttesen, amelyek közül az egyik egy kifizetőhellyel rendelkező munkáltatóval áll fenn, a kifizetőhellyel rendelkező munkáltatónak a GYED és ÖFD igényléshez a "Foglalkoztatási igazolás" elnevezésű nyomtatványt is ki kell állítania, és azt a biztosított által benyújtott igazolással együtt kizárólag elektronikus úton, öt napon belül meg kell küldenie az egészségbiztosítási szervezetnek. Ugyanezt az eljárást kell követni akkor is, ha a biztosított a nagyszülői GYED iránti igényt a kifizetőhelyet fenntartó munkáltatóhoz nyújtja be. (Magyar Államkincstár Kifizetőhelyi tájékoztató 2022. e).

5. Egészségbiztosítás fajtái

5.1. Táppénz

Munkaképtelenség esetén a munkavállaló a táppénz folyósítása előtt 15 munkanapig betegszabadságot vehet ki, és ezután táppénzt kaphat. Ennek feltétele a munkavállaló bruttó keresetéből levont társadalombiztosítási járulék megfizetése. A táppénz mértéke (50 vagy 60%) a biztosítási napok számától függ. Azok a munkavállalók, akik a társadalombiztosítási járulékokról szóló törvény szerinti nyugdíjban részesülnek, nem minősülnek biztosítottak, ezért csak betegszabadságra jogosultak. (Magyar Államkincstár Kifizetőhelyi tájékoztató 2022. f).

5.2. A keresőképtelenség

A munkaképtelenséget orvos állapítja meg. Munkaképtelen munkavállalóknak minősülnek azok a munkavállalók, akik betegség miatt nem tudnak dolgozni, nem kaphatnak CSED-et, vagy közegészségügyi okokból foglalkozásuktól eltiltva vannak. Azok a munkavállalók, akiknek 12 éves vagy annál idősebb gyermekük van otthon, méltányosságból gyermekápolási táppénzt igényelhetnek, ha gyermekük megbetegszik. (Magyar Államkincstár Kifizetőhelyi tájékoztató 2022. g).

5.2.1. A keresőképtelenség igazolása

A munkaképtelenség megállapítása és bizonyítása az orvosok Kr. által szabályozott szakmai tevékenységének része. E rendelet szerint a NEAK-kal szerződésben álló orvosok (szakorvosok) jogosultak a keresőképtelen személyek listájára, való felvételre, valamint a munkaképességük megállapítására, illetve állandó jelleggel történő megállapítására.

Ha a munkaképtelenség időtartama nem haladja meg a hét napot, az elbírálásra jogosult orvosnak első orvosi igazolást állítanak ki; ha a munkaképtelenség időtartama meghaladja a hét napot, a nyolcadik naptól állandó orvosi igazolást állítanak ki. Tartós munkaképtelenség esetén az orvos kéthetente orvosi igazolást állít ki. Az orvosi igazolást az orvosnak alá kell írnia és le kell pecsételnie, és az orvosi rendelő címét meg kell adni a betegnek. Kórházi kezelés esetén az orvosi igazolást a kórház állítja ki.

Azok a munkavállalók, akik beteg gyermekük ápolása miatt távol maradnak a munkahelyükről, beteg gyermekük ápolása miatt jogosultak. Ezt az igazolást az orvos állítja ki "5" kóddal.

Ha a szülő a gyermek, kórházi tartózkodása alatt a gyermekkel egy fekvőbeteg-gyógyintézetben tartózkodik, az egészségügyi intézmény ezt a "Szülőknek szóló igazolás a 18 év alatti gyermekek kórházi tartózkodásának időtartamáról fekvőbeteg-gyógyintézetben a kórházi tartózkodás ideje alatt" nyomtatványon igazolja.

Ha a pszichiátriai beteget a kórházi kezelés ideje alatt a kórházból adaptált táppénzre bocsátják, a kórház esetenként legfeljebb 60 napra igazolja a munkaképtelenséget. Ebben az esetben az igazoláson fel kell tüntetni az "adaptációs szabadság" megjelölést is, és meg kell határozni a szabadság időtartamát. Az adaptációs szabadság nem minősül kórházi szabadságnak kezelésnek, ezért erre az időszakra a betegbiztosítási ellátást az általános szabályoknak megfelelően folyósítják.

A betegszabadságot a háziorvos kiírja, a műtéti kezeléshez szükséges nappali ellátás, a terápiás kezeléshez szükséges nappali ellátás, a speciális járóbeteg-ellátáshoz szükséges nappali ellátás és a komplex gyógyfürdő-kezelés járóbetegként történő igénybevételének idejére.

Ha a keresőképtelenség közegészségügyi okokból elrendelt hatósági karantén, foglalkozási tilalom vagy járványügyi tilalom miatt következik be, a keresőképtelenséget az intézkedés megtételére jogosult orvos az intézkedést elrendelő tisztiorvos értesítése alapján igazolja.

A katonai és rendvédelmi szervek, polgári állambiztonsági szolgálatok, a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egészségügyi szolgálatai az illetékes miniszter által meghatározott külön eljárások szerint értékelik és igazolják a munkaképességet.

„A következő kódokat lehet használni a munkaképtelenségi igazolásban:

- *üzemi baleset „1”*,
- *foglalkozási megbetegedés „2”*,
- *közúti baleset „3”*,
- *egyéb baleset „4”*,
- *beteg gyermek ápolása „5”*,
- *terhesség-szülés miatti keresőképtelenség „6”*,
- *közegészségügyi okból foglalkozásától eltiltás vagy hatósági elkülönítés „7”*,
- *egyéb keresőképtelenség „8”*,
- *veszélyeztetett terhesség „9”*.” (Magyar Államkincstár Kifizetőhelyi tájékoztató 2022. h).

5.3. Csecsemőgondozási díj (CSED)

Az a nő, aki a szülést megelőző két évben 365 napig biztosított volt, és akinek gyermeke(i) a biztosítási időszak alatt vagy a biztosítási időszak végét követő 42 napon belül, vagy a betegségi ellátás végét követő 28 napon belül, vagy a biztosítási időszak végét követő 42 napon belül született (az eb. törvény 40. cikke), jogosult a gyermeknevelési támogatásra ("CSED") (az eb. törvény 40. cikke).

A CSED igényléséhez a nőnek 365 nap biztosítási idővel kell rendelkeznie beleértve a korábban folyósított CSED teljes időtartamát, az örökbefogadási támogatást ("ÖFT"), a biztosítási idő lejártát követő passzív jogú ellátást és a CSED igénylését megelőző két évben középfokú oktatási vagy felsőoktatási intézményben folytatott nappali tagozatos tanulmányokat (legfeljebb 180 nap).

A CSED összegére nincs felső határ, azaz nincs maximális ellátási összeg. Az ellátást naptári napi alapon számítják ki, és a teljes összeg jövedelem adóköteles, de a CSED-ből nem vonnak le társadalombiztosítási vagy nyugdíjjárulékot. Az ellátás adókedvezmények (pl. családi adókedvezmény, első házastársi kedvezmény) igénybevételére is felhasználható.

A juttatás igénybevételéhez foglalkoztatói igazolást kell kitölteni a gyermekgondozási támogatás kiszámításához.

„Ha Ön CSED-et igényel, a GYED-et is igényelheti a közös nyilatkozat kitöltésével.”
(Eb. tv 40. §)

5.4. Gyermekgondozási díj (GYED)

A GYED-re csak azok a biztosított szülők jogosultak, akik saját háztartásukban gyermeket nevelnek, és a gyermek születését megelőző 365 napig biztosítottak voltak (folyamatos biztosítási jogviszony nem szükséges). Az ellátásra való jogosultságot minden esetben ellenőrizni kell.

„A GYED-re való jogosultság tekintetében szülőnek szükséges tekinteni a vér szerinti szülőt, továbbá az együtt élő házastársát, az örökbefogadó szülőt, ezen kívül az együtt élő házastársát, a gyermeket örökbe fogadni szándékozó személyt, feltéve, hogy az örökbefogadási eljárás már folyamatban van, a gyermeket gondozó gyámot (a gyermekvédelmi gyám kivételével).”(Eb. tv. 5/B §)

Ha az anya biztosítása a CSED-időszak alatt megszűnik (pl. határozott idejű szerződés lejárt), passzív joga van a GYED igénylésére. A gyermekgondozási díjat a CSED lejártát követő naptól vagy a megfelelő időszaktól a gyermek kétéves korának eléréséig folyósítják.

Ikergyermekes esetében a GYED-et a CSED lejártát követő naptól vagy a megfelelő időszakról folyósítják, a gyermek kétéves korának elérését követő további egy évig.

A GYED összege a naptári napi alap 70%-a, de legfeljebb havonta a mindenkori minimálbér kétszeresének 70%-a függetlenül attól, hogy hány biztosítási jogvisztonnyal rendelkezik az igénylő (a 2023. évben bruttó 324.800 forint). (Eb. tv. 42. §)

5.5. Üzemi baleset

A munkahelyi balesetek meghatározása a baleset fogalmával kezdődik, mivel nem minden baleset minősül munkahelyi balesetnek. A baleset fogalmát az munkavédelemről szóló törvény határozza meg. Az üzemi baleset olyan baleset, amely a biztosítottat munkaképtelenné teszi, vagy a rokkantság vagy egészségkárosodás mértékének megállapítása érdekében elrendelt vizsgálatokon, vagy kezelésen történt megjelenésével összefüggésben érte.

Az a tény, hogy a balesetet kizárólag a munkavállaló hanyagsága vagy gondatlansága, illetve saját hibája okozta, nem befolyásolja a baleset üzemi jellegét, kivéve a szándékos eseteket. A baleset foglalkozási jellegét akkor is figyelembe kell venni, ha azért következett be a baleset, mert a sérült munkavállaló figyelmen kívül hagyta a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabályokat. „Üzemi balesetnek minősül a munkavállalónak a foglalkozása körében végzett munkájával összefüggésben (például a tisztálkodás, öltözködés, étkezés vagy üzemorvosi és foglalkoztató által nyújtott egyéb szolgáltatások igénybevétele során) bekövetkezett balesete. A foglalkoztató által a telephelyen kívül szervezett étkeztetés igénybevétele során bekövetkezett baleset is üzeminek minősül.” (Eb. tv. 52. §)

Ha a munkáltató nem rendelkezik alternatív étkezési lehetőséggel, vagy a munkahelyen kívül nincs étkezde, az ebéidőben bekövetkezett a munkahelyi baleset csak akkor minősül munkahelyi balesetnek, ha a munkavállaló által biztosított időben, azaz az ebéidőben a tényleges étkezés miatt hiányzott a munkahelyéről, nem pedig bevásárlás miatt. (Magyar Államkincstár Központi Illetményszámfejtő Központ, Munkavégzésre vonatkozó eljárások, 2017). Azokat a baleseteket, amelyekről a vizsgálat után kiderül, hogy a munkavállaló által munkaidőben engedély nélkül végzett egyéb tevékenység (pl. vásárlás, egyéb szolgáltatás) következménye, el kell utasítani, azaz nem minősülnek munkabalesetnek.

Ha egy munkavállaló a munkáltató által meghatározott ebéidőn kívüli étkezés közben sérül meg, az üzemi balesetnek minősül. (Eb. tv. 52. §)

5.5.1. Úti (üzemi) balesetek

„Üzeminek minősül az a baleset is, amelyet a biztosított munkába vagy onnan lakására (szállására) menet közben szenved el (úti baleset).” (Eb. tv. 52. §)

Balesetvizsgálatra akkor is szükség van, ha a munkavállaló munkába menet vagy munka után balesetet szenved. A vizsgálatnak figyelembe kell vennie azt a tényt, hogy a munkavállaló a baleset bekövetkezésekor a munkahelyén tartózkodott, valamint a lakás közt a „legrövidebb úton történt-e, illetve a dolgozó direkt módon a munkája befejezése után indult-e lakására, útját pedig magánügyei végzése okán hosszabb időre nem szakította-e meg vagy olyan módon is, hogy az említett legrövidebb útról letért. A munkabaleseti összegét naptári napi alapon számítják ki, és az 100%, míg az úti üzemi baleset ellátás mértéke alacsonyabb, 90%.” (Eb. tv. 52. §)

5.5.2. A foglalkozási megbetegedés fogalma

A foglalkozási megbetegedések a munkával összefüggő, azaz a munka által okozott betegségek. „A foglalkozási megbetegedés a munkavégzés, illetve a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely

- a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, vagy
- a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.” (Eb. tv. 52. §)

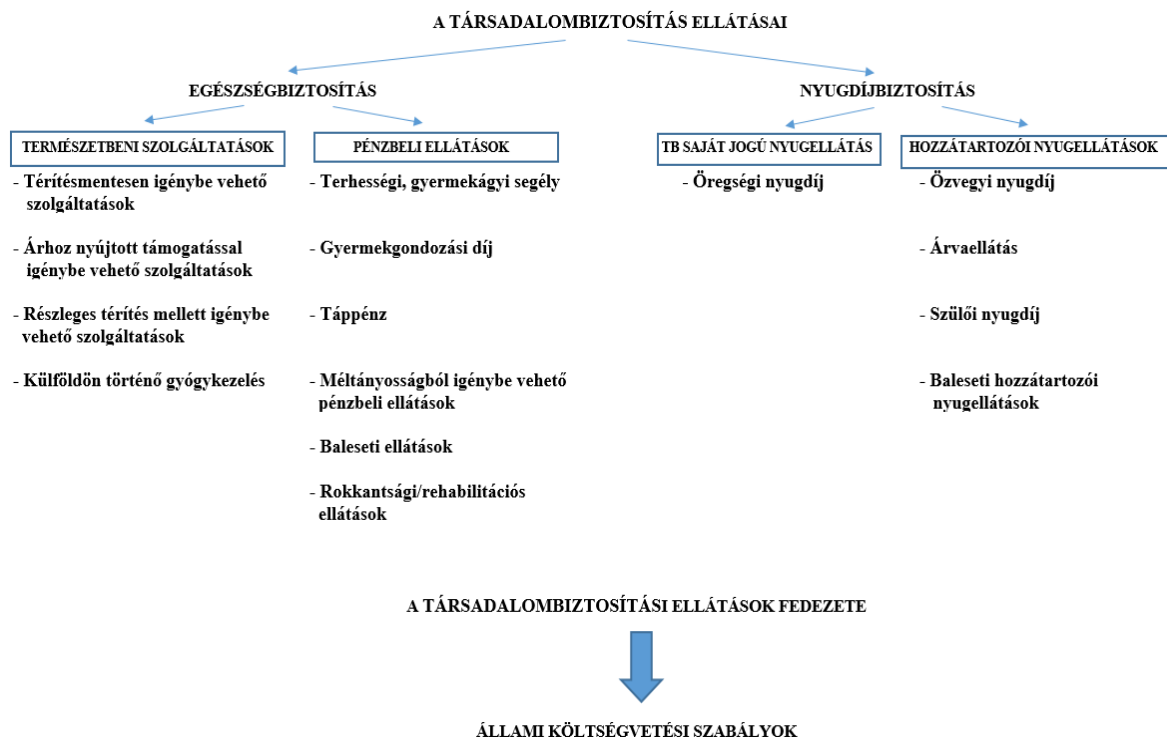
A foglalkozási megbetegedés tényét külön jogszabály alapján kiadott értesítéssel kell igazolni. Az NM-rendelet 5. cikkének (9a) bekezdése szerinti "értesítés" kézhezvételekor a kifizetőnek nincs mérlegelési joga, és az "értesítés" tartalmának megfelelően kell döntenie.

A pénzbeli ellátások, valamint a sérülési és betegségi ellátások kifizetésére irányuló eljárást a kérelmező kezdeményezi, aki a kifizető.

Az Ebtv. vhr. 1. § 9. pontja szerint a kifizető eljárására az Ebtv. és az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény (a továbbiakban: Ákr.) rendelkezéseit együttesen kell alkalmazni. Az egészségbiztosítási pénzbeli ellátások, valamint a sérülési és betegségi ellátások tekintetében az eljárás általában a biztosított (ügyfél) kérésére indul a CSED, a GYED és az ÖFD esetében ez a központ által erre a célra biztosított űrlap benyújtását jelenti. A betegségi és sérülési ellátások esetében nincs külön formanyomtatvány; ezekben az esetekben az igénylés a munkaképtelenségről szóló orvosi (kórházi) igazolásnak a

munkáltatóhoz történő benyújtásával történik. Ha a kérelem benyújtásakor egyértelmű, hogy a biztosított személy nem jogosult ellátásra (pl. nyugdíjasok), a munkaképtelenségi igazolás benyújtása is sérülés vagy betegség esetén járó ellátás iránti kérelemnek minősül. Ilyen esetekben a biztosított személy elkerülheti a kifizető hatóság eljárás kötelezettségeit azzal, hogy a kérelem benyújtásakor a keresőképtelenségi igazolásban vagy más dokumentumban kijelenti, hogy nem kíván betegségi vagy sérülési ellátásban részesülni (a keresőképtelenségi igazolás benyújtása a munkavégzési kötelezettség alóli felmentés igazolására vagy a betegszabadság nyilvántartására szolgál). (ez a betegszabadság nyilvántartásba vételét szolgálja). A kérelem a hatóság által az ügyfél jogainak és jogos érdekeinek gyakorlása érdekében történő eljárás vagy döntés iránti írásbeli kérelem. A kérelmet írásban kell benyújtani a munkáltatóhoz, aki a kérelmet és a kísérő dokumentumokat öt napon belül megküldi a kifizetőnek vagy bizonyos esetekben az egészségbiztosítási szervezetnek. A munkáltatónak hitelt érdemlően igazolnia kell a kérelem és az igazoló dokumentumok kézhezvételét. A kérelmeket érdemben kell elbírálni, még akkor is, ha nem egyeznek az ügyfél által használt névvel. (a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásáról szóló törvény 51. cikke). A kifizetőhelyre vonatkozó eljárás a kérelem kézhezvételét követő napon kezdődik. Joghatóság, hatáskörök, eljárási kötelezettségek és nyelvhasználat. (Eb. tv. 52. §)

4. ábra

Forrás: saját szerkesztés

5.6. Az egészségbiztosítási kiadások alakulása – 2011-2021 között

A TB ellátások típusait az előző részben bemutattam, most szeretném adatokkal is szemléltetni, hogy az elmúlt években az ellátások milyen kiadásokkal jártak, valamint milyen mértékben vették igénybe ezeket a foglalkoztatottak. A KSH adatai alapján állítottam össze egy táblázatot 2011-2021 közötti időszakra, melyben szerepel a táppénzre jogosultak száma, aránya és az ezzel járó kiadások is.

3. táblázat

Év	A táppénzre jogosultak száma, ezer fő	A táppénzesek napi átlagos száma, ezer fő	A táppénzesek aránya, %	A táppénzes napok száma, millió	Egy jogosultra jutó táppénzes nap	Táppénz-kiadás, millió forint	Egy táppénzes napra jutó kiadás, forint
2011	3 511	62	1,8	22,7	6,5	60 501	2 670
2012	3 769	55	1,5	20,1	5,3	53 538	2 668
2013	3 796	54	1,4	19,8	5,2	57 988	2 929
2014	3 954	59	1,5	21,6	5,5	66 462	3 082
2015	3 962	64	1,6	23,2	5,9	75 336	3 247
2016	4 027	69	1,7	25,3	6,3	85 619	3 386
2017	4 018	70	1,7	25,4	6,3	95 341	3 752
2018	4 038	73	1,8	26,5	6,6	109 568	4 136
2019	4 045	73	1,8	26,5	6,6	126 916	4 782
2020	3 972	79	2,0	29,0	7,3	153 506	5 294
2021	3 978	78	2,0	28,6	7,2	163 099	5 693

Forrás: www.ksh.hu

A KSH adatai alapján, a táppénz, illetve a társadalmi-gazdasági folyamatok és a különböző kormányzati intézkedések ezen ellátási formára gyakorolt 2011-2021 közötti alakulását mutatja be. Az adatok elemzésénél komoly nehézséget okozott a folyamatosan változó jogszabályi környezet. Az ellátásra jogosultak számának alakulását a foglalkoztatottak számától függ. A foglalkoztatottsági ráta emelkedése a közfoglalkoztatás kiterjesztésének volt köszönhető.

A foglalkoztatottak számának növekedésével a táppénzre jogosultak száma is nőtt, ugyanakkor mind a táppénzen töltött napok, esetek, mind az igénybe vevők és a táppénzen lévők napi átlagos száma nem csökkent, hanem kis emelkedés volt tapasztalható (62 ezer főről 78 ezer főre). 2020 és 2021-es évben táppénzt igénybevevők száma emelkedő tendenciát mutat, mely visszavezethető a 2020-as évben induló SARS-CoV koronavírus világjárványra. A Covid járvány kitörése számos következménnyel járt, többek között a lezárásokat

eredményezett, melynek hatására számos szektorban munkáltatók kényszerültek bezárásokra (például vendéglátás, turizmus stb.), ennek következtében foglalkoztatottak veszítették el munkájukat, vagy esetleges fizetés nélküli szabadság igénybevételére kényszerültek. A táblázatban szereplő adatok ezt jól reprezentálják. A táppénzre jogosultak száma 2020-ban 3.972 ezer főre és 2021-be 3.978.000 főre csökkent. A járvány hatására a táppénzes napok száma is emelkedett. A táblázat jól mutatja, hogy 2020-as évben volt a legmagasabb az egy esetre jutó táppénzes napok száma 7,3 millió.

A táppénzt igénybevevők számának emelkedése kihatással volt a táppénz kiadásra is, mivel minél több foglalkoztatottat került a keresőképtelenség állományba úgy a táppénz kiadás is emelkedett. Míg 2011-ben a táppénze kiadás 60.501 millió forint volt, addig 2020-as évben ez a szám radikálisan emelkedett 153.506 millió forintra, azaz duplájára.

Összességében tehát megállapítható, hogy 2011-2021 között a táppénz igénybevételére vonatkozóan növekvő tendencia figyelhető meg, a foglalkoztatottak számának enyhe növekedésével szemben. Ez utóbbi a közfoglalkoztatás kibővítésének is köszönhető.

A következő táblázatban szeretném szemléltetni, hogy a táppénzes jogcímek milyen mértékű emelkedés tapasztalható. A KSH adatai alapján, két jogcímen történt adatgyűjtés (üzemi balesetek – foglalkozási megbetegedések, valamint a GYÁP).

4. táblázat

Üzemi balesetek, foglalkozási megbetegedések esetén járó táppénz, gyermekápolási táppénz

Év	Üzemi balesetek, foglalkozási megbetegedések esetén járó táppénz: táppénzes napok száma, ezer	Üzemi balesetek, foglalkozási megbetegedések esetén járó táppénz: táppénzes napok, ebből: úti baleseti napok száma, ezer	Üzemi balesetek, foglalkozási megbetegedések esetén járó táppénz: táppénzkiadás összege, millió forint	Gyermekápolási táppénz: táppénzes napok száma, ezer	Gyermekápolási táppénz: táppénzkiadás összege, millió forint
2011	1 296	366	6 167	894	2 505
2012	1 180	317	5 920	773	2 182
2013	1 192	343	6 339	794	2 401
2014	1 279	341	7 141	952	2 932
2015	1 340	335	7 858	1 102	3 618
2016	1 481	401	9 067	1 290	4 246
2017	1 577	459	10 499	1 274	4 691
2018	1 586	419	12 106	1 307	5 413
2019	1 621	423	14 234	1 361	6 724
2020	1 479	367	14 417	1 297	6 495
2021	536	320	16 756	1 399	7 438

Forrás: www.ksh.hu

A különböző táppénzes esetek, illetve napok számát, a táppénz összetételét tekintve megállapítható, hogy mindkét jogcímen a munkahelyi-, a foglalkozással és a GYÁP-al kapcsolatos esetek aránya növekedett, azaz hosszabb időre váltak keresőképtelenné foglalkoztatottak. Ami szembeűnő, hogy 2011-es évtől folyamatosan emelkedett mindkét kategóriában a táppénzes napok szám, addig 2020-as évben redukálódott, ami a Covid járvány alatti lezárásoknak tudható be, mivel emberi kontaktusok csökkentek, ezáltal kevesebb üzemi balesetnek voltak kitéve a foglalkoztatottak, valamint a gyermekek is az online oktatás keretében tanultak, így minimálisra csökkent a fertőzések, megbetegedések száma. 2021-es évben az arány már növekedett a lezárások megszűnését követően.

A kutatás eredményeit összefoglalva a legnagyobb arányban a szüléssel, gyermekápolással kapcsolatos ellátások száma nőtt, mely véleményem szerint a gyermekvállalást ösztönző gazdasági intézkedéseknek (az új otthonteremtő, illetve meg lévő felújítását segítő különböző kedvezményes kamatozású, illetve vissza nem térítendő hitelek, egyéb, családi adókedvezmények, stb.) köszönhető. Egyrészt a lakosság javuló egészségi állapota, másrészt a jogszabályi változások (pl. rokkantsági nyugdíjazás feltétele) következtében csökkent a táppénz, illetve a rokkantsági ellátások aránya, továbbá a munkavállalók részéről egyrészt a munkahelyük elvesztésének félelme, valamint a helyettesíthetőségi problémák miatt, s anyagi okokból is megbetegedésük esetén sokkal inkább vesznek ki szabadságot, mint vesznek igénybe betegállományi ellátást.

Az előzőekben felsorolt TB ellátások mellett szeretnék még említést tenni gyermekek után járó ellátásokról is, úgy, mint a csecsemőgondozási- és a gyermekgondozási díj.

5. táblázat

Év	Csecsemőgondozási díj, millió forint	Gyermekgondozási díj, millió forint	Összesen, millió forint
2011	36 017	89 290	125 306
2012	38 164	89 167	127 331
2013	38 270	93 794	132 064
2014	41 412	104 164	145 576
2015	45 481	113 098	158 579
2016	49 662	128 950	178 612
2017	55 489	151 516	207 005
2018	61 219	176 019	237 238
2019	66 592	197 410	264 001
2020	78 206	228 060	306 266
2021	100 072	248 508	348 580

Forrás: www.ksh.hu

A fenti táblázat jól szemlélteti, hogy az évről évre emelkedő munkabérek a CSED és a GYED kifizetésének összegre is hatással van, növekedő tendenciát mutat. 2011-es évben még 36.017 millió forint kiadást jelentett, addig 2021-es évben már ez a szám 100.072 millió forint volt. 10 év alatt nagymértékben emelkedett mindkét ellátás típus összege.

A fenti táblázatokban a KSH által közzé tett adatokban bemutattam, hogy 2011-2021 között milyen mértékben vették igénybe a különböző TB ellátás típusokat. De fontosnak tartom ismertetni a TB ellátások fedezetéül szolgáló bevételek és kiadásokat is, mivel az ellátások fedezésére szükséges a bevételek megléte is. A lenti táblázatban a 2018-2021-es időszakra vonatkozó adatokat vettem alapul, melyet diagramban is ábrázoltam. A bevételek különböző forrásokból származhat, amely lehetővé teszi az ellátások kifizetését. Nagyban hozzájárult a tendencia növekedéséhez a Kormány Család barát politikája is, ami többek közt lehetővé tette, hogy 2021. július 1-től a CSED egy napi alapja 70%-ról 100%-ra emelkedett.

6. táblázat

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS ELLÁTÁSOK FEDEZETÉÜL SZOLGÁLÓ BEVÉTELEK				
	2018.	2019.	2020.	2021.
Járulék- és hozzájárulás bevételek összesen	4 910 858,8	5 164 671,7	5 055 969,7	5 350 471,9
Szociális hozzájárulási adó, munkáltatói járulék	2 433 679,0	2 566 786,5	2 374 061,1	2 362 173,1
Biztosított járulék	2 214 908,9	2 460 513,1	2 579 289,3	2 884 312,2
Egyéb járulékok és hozzájárulások	80 719,2	87 211,7	94 707,3	97 580,9
Egészségügyi hozzájárulás	174 796,6	42 046,6	490,1	
Késedelmi pótlék, bírság	6 755,1	8 113,7	7 422,0	6 405,7
Költségvetési támogatások, térítések				1 414 642,3
Egyéb és vagyongazdálkodási bevételek	194 612,5	177 407,9	185 571,5	186 753,6
Összesen	5 702 417,0	5 814 714,0	5 898 929,5	6 951 867,8
TB KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEK BEVÉTELEI	1 149,9	1 893,3	1 880,0	1 045,3
KÖLTSÉGVETÉSI BEVÉTELI FŐÖSSZEG	5 703 566,9	5 816 607,3	5 900 809,5	6 952 913,2
TB ALAPOK KÖLTSÉGVETÉS SZERINTI EGYENLEGE	-83 903,2	-234 871,2	-641 786,8	-419 382,4

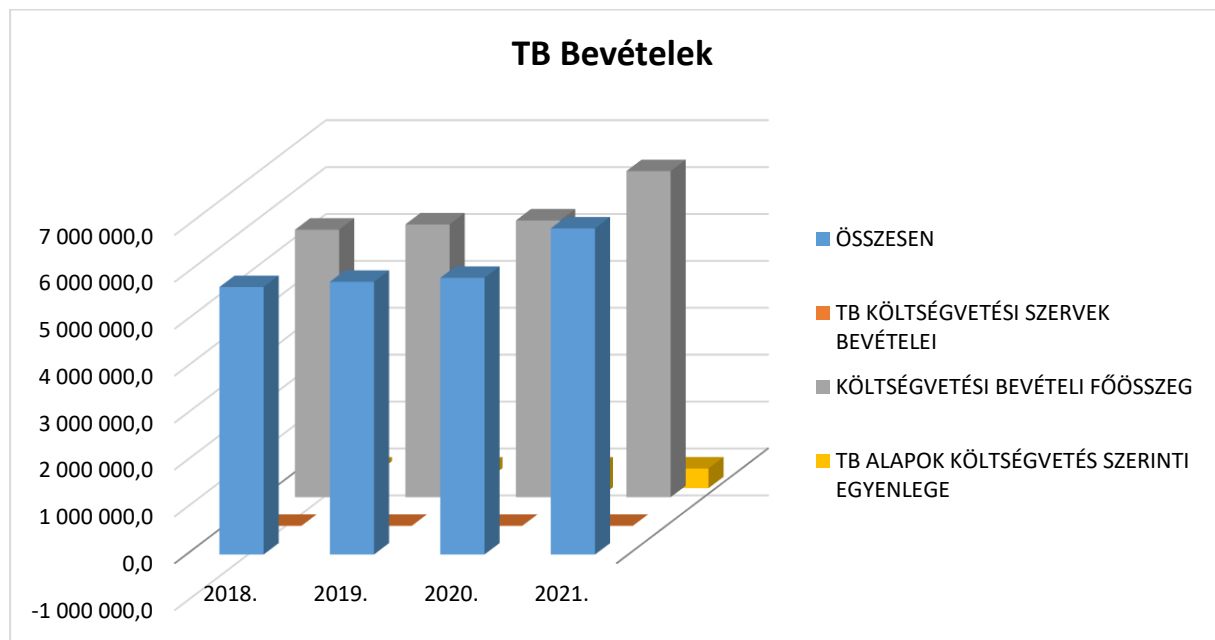
Forrás: Saját szerkesztés (<https://www.allamkincstar.gov.hu/koltsagvetes-adatait-2018-2021felhasznalva>)

7. táblázat

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ELLÁTÁSOK KIADÁSAI				
	2018.	2019.	2020.	2021.
Nyugellátások	3 347 437,5	3 503 314,1	3 645 723,0	4 117 725,0
Egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai	650 107,3	688 936,5	748 558,8	835 010,6
Táppénz	116 914,7	132 909,8	156 774,5	171 226,0
GYED	176 018,4	197 409,6	228 059,4	248 508,7
Rokkantsági, rehabilitációs ellátások	286 636,6	282 752,0	276 309,6	305 392,5
EA egyéb pénzbeli ellátásai	70 537,5	75 865,1	87 415,2	109 883,5
Természetbeni ellátások	1 762 051,3	1 826 306,8	2 118 302,3	2 389 125,2
Gyógyító-megelőző ellátás	1 306 332,4	1 340 691,2	1 612 232,1	1 880 023,3
Gyógyszertámogatás	357 803,9	383 681,1	407 936,7	416 460,3
Gyógyászati segédeszköz támogatás	69 047,9	72 577,2	71 275,3	72 469,6
EA egyéb természetbeni ellátásai	28 867,1	29 357,4	26 858,2	20 171,9
Természetbeni ellátások céltartaléka	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb és vagyongazdálkodási kiadások	20 534,8	23 500,3	21 363,8	22 373,1
Költségvetési befizetések	0,0	301,2	0,0	0,0
Összesen	5 780 130,8	6 042 358,9	6 533 947,9	7 364 233,8
TB KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEK KIADÁSAI	7 339,3	9 119,7	8 648,4	8 061,8
KÖLTSÉGVETÉSI KIADÁSI FŐÖSSZEG	5 787 470,1	6 051 478,5	6 542 596,3	7 372 295,6

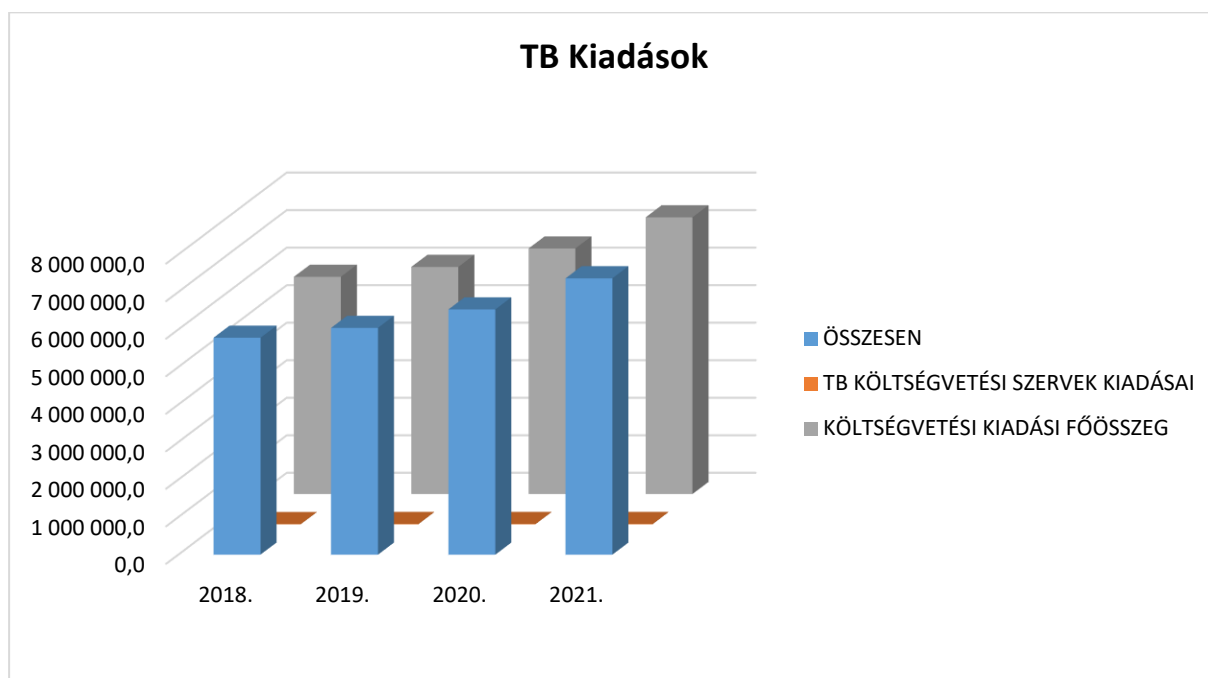
Forrás: Saját szerkesztés ([https://www.allamkincstar.gov.hu/költségvetés adatait 2018-2021felhasználva](https://www.allamkincstar.gov.hu/koltssegvetes-adatait-2018-2021felhasznalva))

5. ábra

Forrás: Saját szerkesztés (6. táblázat alapján)

6. ábra

Forrás: Saját szerkesztés (7. táblázat alapján)

Az adatok jól mutatják, hogy a bevételek nem fedezik teljes mértékben a kiadásokat, sokkal több bevételre lenne szükség ahhoz, hogy egyensúlyban legyen a két oldal.

6. Illetményszámfejtési feladatok

A kincstár központosított illetményszámfejtéssel kapcsolatos feladatait az Aht. és az Ávr. szabályozza. A központosított illetményszámfejtéshez a Kincstár által biztosított, fejlesztett és működtetett számítógépes program a KIRA (a továbbiakban: illetményszámfejtő program). Az illetményszámfejtő program biztosítja, hogy a központosított illetményszámfejtési körbe tartozó foglalkoztatóknál (munkáltatóknál) egyrészt előállítására, nyilvántartásra, másrészt az illetményszámfejtő felé továbbításra kerüljenek az illetményszámfejtéshez és a kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges adatok, továbbá lehetővé teszi az illetményszámfejtő helyek központosított illetményszámfejtés keretében történő feladatainak ellátását. Az illetményszámfejtő program működésére vonatkozó dokumentáció a felhasználók számára a KIRA dokumentumtárban érhető el.

6.1. Az illetményszámfejtő hely

- átveszi a központosított illetményszámfejtéshez a foglalkoztató (munkáltató) által az Ávr. alapján megküldött iratokat, bizonylatokat,
- ellátja az illetmények, munkabérek számfejtésével, közterhek megállapításával kapcsolatos feladatokat, a létszám, bér, társadalombiztosítási, személyi jövedelemadóztatási és egyéb információszolgáltatási feladatokat, az egészség biztosítási statisztikai adatszolgáltatási kötelezettséget,
- teljesíti a foglalkoztató (munkáltató) Art. hatályos rendelkezése szerinti, a foglalkoztatottak bejelentésével kapcsolatos kötelezettségét és a személyi juttatásokat terhelő, továbbá azokkal összefüggésben felmerülő, az állami adóhatóság felé teljesítendő bevallási kötelezettségét és azok önellenőrzését az Áht. rendelkezéseinek figyelembe vételével,
- ellátja az illetményszámfejtési körébe tartozó foglalkoztatók (munkáltatók) esetében a személyi jövedelemadó megállapításában és elszámolásával kapcsolatos feladatokat,
- ellátja a társadalombiztosítási kifizetőhely jogszabályban meghatározott feladatait, e feladatok tekintetében jogszabályban meghatározott hatósági – jogkört gyakorol,
- biztosítja a számfejtett személyi juttatásokról a könyvelés adataink egységes formátumban történő feladását az intézményi gazdálkodási-számviteli rendszer számára, nettó finanszírozás esetén biztosítja a szükséges információkat,
- A Központi Statisztikai Információs Rendszerben szereplő, a munkáltatókra vonatkozó statisztikai létszám - és bérgazdálkodási információs rendszert egy olyan adatbázisból működtetik, amely nem tartalmaz személyes adatokat, és amelyet a havi népszámlálási adatokkal megegyező módon frissítenek. E rendszerből származó adatokat a törvényben előírtak szerint rendszeresen átadják a munkáltatóknak és irányító szerveiknek, valamint esetleg a pénzügyekért felelős miniszternek, gondoskodik az illetményszámfejtéssel, a társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatokkal kapcsolatos iratok és bizonylatok megőrzéséről,
- gondoskodik az adatvédelmi, adatbiztonsági előírások betartásáról.

Az illetményszámfejtő helyi feladatokat a megyei igazgatóságok esetében az illetményszámfejtési a pénzügyi lebonyolítási feladatokat ellátó szervezeti egységek (a továbbiakban: illetményszámfejtési szakterület, illetve pénzügyi lebonyolítási szakterület) a jelen eljárás rendben meghatározott rend szerint végzik el.

Az illetményszámfejtési tevékenység szakmai irányítását az Illetményszámfejtési Főosztály (a továbbiakban: Főosztály) végzi. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. c).

6.2. A kifizetőhelyi ügyviteli feladatokat ellátó foglalkoztatók köre

A társadalombiztosítási rendszerek közötti jogviszonyt szabályozó jogszabályok hatékony végrehajtásához elengedhetetlen a biztosítottak, a társadalombiztosítási szervezetek (kormányhivatalok, kincstári központok) és a munkáltatók együttműködése. A társadalombiztosítási járulékokról szóló törvény értelmében a munkáltatók kötelesek nyilvántartásba vételre és bizonyos adatok szolgáltatására.

Szintén Tbj. 4. pontjának 4. alpontja szerint foglalkoztatók:

- Ha a biztosított személy munkaviszonyban áll, jogi vagy természetes személy, egyéni vállalkozás, egyéb szervezet, költségvetési gazdálkodó intézmény, személyi csoport,
- valamint társas vállalkozó esetén társas vállalkozás,
- Biztosítottnak minősülő személy esetében, aki ellátásban részesül, az ellátást, álláskeresői járadékot, álláskeresői ösztönző támogatást vagy nyugdíj előtti álláskeresői segélyt (a továbbiakban együtt: álláskeresői járadék) folyósító szervezet az ellátást folyósító szervezet,
- a GYES-ben, GYED-ben, GYET-ben, GYOD-ban és GYES-ben, valamint ápolási díjban részesülő személyek esetében az ellátást, támogatást vagy prémiumot folyósító szerv,
- a helyi önkormányzat nettó finanszírozása alá tartozó munkáltatók esetében a Pénzügyminisztérium, a társadalombiztosítási törvénykönyvben, a Polgári Törvénykönyvben és a Művészeti Törvénykönyvben előírt, a biztosítottak díjmegállapítására, bevallására, kifizetésére, nyilvántartására, bejelentésére és a biztosítottak díjfizetéséről való értesítésére vonatkozó kötelezettségek tekintetében,
- Az Mt. XVI. fejezet (munkaerő-kölcsönzés) szerinti foglalkoztatás esetén a hitelezők, kivéve, ha jogszabály másként rendelkezik.
- Több munkáltatónál történő foglalkoztatás esetén (Munka Törvénykönyvének 195. §-a) az Art,
- rendvédelmi egészségügyi támogatásban vagy rendvédelmi egészségügyi ellátásban részesülő személy esetén a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv, honvédelmi egészségügyi támogatásban vagy honvédelmi egészségügyi ellátásban részesülő személy esetén az azt megállapító honvédelmi szervezet vagy katonai állambiztonsági szolgálat,

- a társadalombiztosítási törvény szerinti fejlesztési foglalkoztatási jogviszony keretében fejlesztő foglalkoztatást végző szolgáltató vagy intézmény. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. d).

6.3. A kifizetőhely

Ha a munkáltató által foglalkoztatott, társadalombiztosítási ellátásra jogosult biztosítottak száma hat egymást követő hónapban egyszerre eléri vagy meghaladja a 100 főt, vagy ha a biztosítottak száma a munkáltató gazdálkodási tevékenysége miatt hat hónapon belül meghaladhatja a 100 főt, a munkáltatónál kifizetőhelyet kell létrehozni. Ebben az esetben a munkáltató a törvény vagy rendelet által előírt társadalombiztosítási és egyéb szolgáltatások biztosítására köteles, és e célból kifizetőt kell létrehoznia, vagy e szolgáltatások elvégzésére más kifizetővel szerződést kell kötnie.

A kormányhivatalok határozatban tájékoztatják a munkáltatót a kifizető nyilvántartásba vételéről és a kifizető egyedi azonosító számáról. Ezt a számot a kifizetőnek kötelezően használnia kell a pénzbeli ellátásokra és a betegségi ellátásokra vonatkozó statisztikai adatok közléséhez.

A kifizetőhelyeket működtető munkáltatóknak saját költségükön és szakképzett személyzettel kell ellátniuk társadalombiztosítási feladataikat. A munkáltatónak teljes pénzügyi felelősséget kell vállalnia a kérelem jogszerűségéért és a kifizetett ellátásokért. A társadalombiztosítási feladatok ellátása érdekében a kifizetőhely jogosult a kifizetőhely által megállapított és kifizetett egészségbiztosítási pénzbeli ellátások és betegségi ellátások 1%-ának megfelelő összeg megtérítésére. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. e).

6.4. Kifizetőhely létesítése

A munkáltatóknak írásban kell értesíteniük a székhelyük szerint illetékes hatóság egészségbiztosítási pénztári egységét, ha a biztosítottak száma eléri, meghaladja vagy várhatóan meghaladja a 100 főt.

Lehetőség van arra is, hogy a munkáltató 100-nál kevesebb biztosítottal is létrehozzon kifizetőhelyet. Ilyen esetben azonban a kormányhivatal mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy engedélyezi-e a kifizetőhely létrehozását és működését. Igenlő döntés esetén a kormányhivatal szerződést köt a munkáltatóval a kifizető ügynökség munkájának ellátására.

A szerződésben részletezik az elvégzendő feladatokat. A kormányhivatal a szerződést bármikor felmondhatja.

A munkáltató szerződést köthet olyan munkáltatóval (közigazgatási szolgáltatóval) is, amely rendelkezik a kifizetőhelyi munka ellátásához megfelelő tárgyi, személyi és technikai feltételekkel, akár kifizetőhely működtetésére köteles, akár megállapodás alapján végzi ezt a tevékenységet.

A kincstári számviteli rendszer hatálya alá tartozó munkáltatók (például önkormányzatok és azok szervei) jogszabály alapján kötelesek kifizetőhelyet működtetni, függetlenül az általuk foglalkoztatott biztosítottak számától.

A munkáltatók kötelesek a kifizetőhelyi feladat más munkáltatók vagy szervezetek által történő ellátását a Hivatalnak, illetve a Kincstári Központ felügyelete alá tartozó kifizetőhelyek esetében a Kincstári Központnak bejelenteni.

A kifizetőhely szakmai irányítása, eljárási, tartalmi és pénzügyi ellenőrzése a munkáltató székhelye szerint illetékes Hivatal Egészségbiztosítási Főosztályának, illetve a Kincstári Központ felügyelete alá tartozó kifizetőhely esetében a Kincstári Központnak a feladata. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. f).

6.5. Társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatok

A Kincstár ellátja a központosított illetményszámfejtési körbe tartozó foglalkoztatók (munkáltatók) társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatait. A feladatot a mindenkor hatályos Áht., az Ávr. a Tbj., az Ebtv. és végrehajtási rendeletei, az Nemzeti Biztosítási Alapkezelő (továbbiakban: NEAK) Központja által kiadott tájékoztató, valamint a Ket. alkalmazásával kell végrehajtani. A tájékoztatóban foglalt rendelkezések betartását az NEAK-központok, valamint a kormányhivatalok, mint kifizetők ellenőrzik. A társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatok ellátása során történik a biztosítottak részére járó egészségbiztosítási pénzbeli ellátások és a baleseti táppénz iránti kérelmek, valamint a balesetek üzemi jellegének elbírálása, továbbá ezen ellátásokhoz kapcsolódó nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. g).

6.6. A kifizetőhely feladatai

A kifizetők a következő feladatokat látják el:

- a biztosítási kötelezettségek és a folyamatos biztosítási időszakok felmérése és nyilvántartása; és
- az egészségbiztosítási pénzbeli ellátásokra vonatkozó igények megállapítása, az ellátások kifizetése és elszámolása,
- Önálló vállalkozók és biztosított mezőgazdasági termelők esetében a kifizető köteles a biztosítási időszak megállapításához a kormányhivaltól előzményeket kérni,
- A munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések elbírálása, a táppénz iránti igények elbírálása, az ellátások kifizetése a törvényes időszakon belül,
- A kifizetett pénzbeli egészségügyi és betegségi ellátások elszámolása és az E. Alap felé történő jelentéstétel,
- A társadalombiztosítási járulékok kiszámítása és elszámolása,
- Passzív jogosultság alapján igényelt ellátások megállapítása, kifizetése, elszámolása és az azokról való tájékoztatás (pl. orvosi ellátásra való jogosultság bejelentése a kormányhivatal felé),
- a megállapított és kifizetett ellátásokról szóló nyomtatványok és nyilvántartások vezetése a kincstári központ által előírt formában,
- az ellátások megállapításához és kifizetéséhez szükséges adatok lekérdezése és más szervek részére történő adatszolgáltatás (az adatvédelmi szabályok betartásával),
- az ügyfél lakóhelye szerint illetékes hatóságok (ideértve a Családtámogatási Kifizető Irodát is, ami jelenleg csak a Honvédelmi Minisztérium esetében igaz) Kormányhivatalok Családtámogatási Osztályának értesítése a CSED és GYED kérelem elutasításáról szóló határozat véglegesítéséről,
- statisztikai adatokat szolgáltat (havonta és negyedévente),
- Azokban az esetekben, amikor az ellátásokat jogosulatlanul vették igénybe, a határozat meghozatalát követően az ellátások visszafizetésének elrendelésére irányuló eljárások és az ellátások visszafizetésének elszámolása az E. Alapnál,
- az ellátásokról szóló határozat elleni fellebbezés benyújtása az ügyben illetékes szervhez (kormányhivatal vagy kincstári központ),
- A pénzbeli ellátásból a jogszabályban előírt közterhek levonása,
- a biztosított kérésére tájékoztatja őt a pénzbeli ellátás összegének kiszámításánál figyelembe vett adatokról,

- az ellátásokkal kapcsolatos feltételezett jogsértésekről vagy szabálytalanságokról az illetékes kormányhivatal igazgatási szervezeti egységét vagy a Kincstári Központ Egészségbiztosítási Főosztályát értesíti büntető- vagy közigazgatási eljárás megindítása érdekében.
- A jogszabályban előírt valamennyi feladat elvégzése. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. h).

6.7. Ákr. alkalmazása a kifizetőhelyeken

A kifizető eljárására az Ebtv. és az Ákr. rendelkezéseit együttesen kell alkalmazni. A pénzbeli egészségbiztosítási ellátások, a foglalkozási baleseti és betegségi ellátások megállapítása hatósági tevékenység, ezért a kifizető az általános társadalombiztosítási törvény rendelkezéseit köteles alkalmazni; az Ákr. részletes szabályait jelen Útmutató VII. fejezete tartalmazza. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. i).

6.8. A kifizetőhely felelőssége

A munkáltató, mint a kifizető fenntartója, teljes pénzügyi felelősséggel tartozik az ellátási kérelmek jogszerű feldolgozásáért és a kifizetett ellátásokért. Amennyiben a munkáltatót terheli felelősség a jogosulatlan ellátások megítéléséért vagy kifizetéséért, a munkáltató köteles a jogalap nélkül kifizetett ellátásokat rendezni.

A kifizető köteles a jogalap nélkül kapott ellátások összegét elszámolni. A kifizető köteles nyilvántartást vezetni a kibocsátott beszédési megbízásról, és a beszédett összeget elszámolni az egészségbiztosítóval (a beszédés elmaradása esetén az ügyiratot továbbítani kell a kárrendezési szervezetnek).

Ha a munkáltatónak egy másik munkáltatóval vagy más csoporttal vagy szervezettel van megállapodása vagy szerződése a kifizetőhelyi munka elvégzésére, az nem érinti a kormányhivatal vagy a Kincstári Központ felé fennálló pénzügyi felelősséget, és nem ruházható át. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. j).

6.9. Kifizetőhelyi bélyegző használata

A kifizető által kiállított dokumentumokat, például határozatokat, igazolásokat és egyéb megbízásokat a kifizető pecsétjével kell ellátni. A kifizető pecsétjén fel kell tüntetni a

"társadalombiztosítási kifizető" feliratot, valamint a kifizető nevét, címét, adóazonosító számát és a kifizető székhelye szerinti hatóság (vagy a Pénzügyi Központ Egészségbiztosítási Főosztálya) által kiadott TKA számot. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. k).

6.10. Kincstáron kívüli kapcsolattartás az Intézmények közötti információáramlás, adatáramlás irat továbbítás szabályai a központosított illetményszámfejtés tekintetében

A Kincstáron kívüli kapcsolattartás a központosított illetményszámfejtés feladatai ellátáshoz szükséges adatáramlás és irat továbbítás biztosítására, az illetményszámfejtő program használatával, működésével kapcsolatos tartalmi és technikai kérdések rendezésére, megoldására, a központosított illetményszámfejtéssel kapcsolatos szervezési és koordinációs feladatok ellátására és a szükséges jogszabály-módosítások kezdeményezésére szolgál.

- A foglalkoztatók (munkáltató) részére történő információk azonnali továbbításra szolgál az illetményszámfejtő programba kialakított üzenő felület.
- A számfejtéshez kapcsolódó határidők az illetményszámfejtő programüzenő felületén, illetve e-Adat rendszeren jelennek meg.
- A Főosztály kapcsolatot tart a központosított illetményszámfejtéshez kapcsolódóan az érintett országos szervekkel (minisztériumok, NAV, NEAK, KSH, stb.), továbbá kezdeményezi a szükséges jogszabály-módosításokat.
- A foglalkoztatóval (munkáltatóval) való kapcsolattartás az illetményszámfejtő hely valamennyi munkatársának alapvető feladata. Az illetményszámfejtő számfejtési anyaga tekintetében a hozzá tartozó foglalkoztatónak (munkáltatóknál) a foglalkoztató (munkáltató) által kijelölt felelőssel tartja a kapcsolatot. A foglalkoztatottakkal való kapcsolattartás az utóbbi felelős feladata.
- Az illetményszámfejtő hely adott válaszadási formára jogosult munkatársa a foglalkoztatók (munkáltatók) és foglalkoztatottak kérdésére a kérdésfeltevés módjával megegyező formában (telefonon, e-mailen vagy levélben) – személyes adatok védelmét figyelembe véve – válaszol. Amennyiben a válaszadás jogszabály értelmezése, állásfoglalás, szabályozás stb. hiánya miatt akadályba ütközik, a véleménykérést a Főosztály funkcionális címére kell továbbítani.

Az e-Adat rendszeresen keresztül kapják meg a foglalkoztatók (munkáltatók) a szakmai tájékoztató leveleket, a határidőket, külön felmerülő feladatok leírását, egyéb

adatokat, kitöltendő táblázatokat stb. Az e-Adat rendszer a foglalkoztatóknak (munkáltatóknak) is lehetőséget biztosít a Kincstár felé adatok továbbítására. A megfelelő jogosultságok kiosztásra kerülnek a foglalkoztatóknál (munkáltatóknál) és a Kincstárban is. Az illetményszámfejtő helyen a hozzáférésről az központvezető rendelkezik. Az e-Adat-ra feltett tájékoztatókat a helyben szokásos módon az illetményszámfejtőkkel is ismertetni kell. (A Magyar Államkincstár Illetményszámfejtő Helyei Központosított Illetményszámfejtéssel összefüggő feladatai ellátásának eljárásrendje, Budapest 2017. 1).

7. Kutatási módszerek

A szakdolgozatom elkészítéséhez először is a szekunder kutatás módszert alkalmaztam, melyben a szakdolgozatom során felhasznált szakirodalmat dolgoztam fel, amely szakmai könyvek és kiadványok, folyóiratok vizsgálatát jelentette. A szakirodalom feldolgozása rálátást adott az adott téma hátterére, viszont szükségesnek érzem, Társadalombiztosítási kifizető és nem kifizetőhelyi feladatok ellátására ez a felmérés elsődleges felmérés az érdekelt felek véleményének megállapítására. Ez a felmérés átfogó képet ad a két kérdésről, és lehetővé teszi a következtetések levonását.

A primer kutatási módszer két csoportra bontható, a kvalitatív és kvantitatív formákra, a kvalitatív kutatást igénybe veszem szakdolgozatom elkészítéséhez. A kvalitatív kutatás keretében mélyinterjúk elkészítését tervezem 2 fő vezetői beosztással rendelkező munkavállalóval és Irodavezető Asszonnyal (állami szektorból választva), hogy megtudjam, mint vezetők hogyan látják, viszonyulnak a társadalombiztosítási kifizetőhelyek és nem kifizetőhelyek kérdéseihez.

7.1. Kutatási kérdések

A közigazgatási eljárások lassúságuk miatt sok kritikát kapnak, s különösen akkor érezheti ezt valaki testközelből, amikor egy nehéz anyagilag kiszolgáltatott helyzetben az államtól vár - ezen bürokratikus eljárás kapcsán - anyagi támogatást. Nem mindegy azonban, hogy az eljárás honnan indul, a „hivatali út hossza” nagymértékben függ a kifizető helytől, vagyis komoly jelentősége van, hogy a biztosított kérelmét TB kifizető helyről vagy nem tb kifizető helyről indítják. A problémával kapcsolatban hipotéziseimet az alábbiak szerint fogalmaztam meg:

1. A Társadalombiztosítási helyeken számfejtett ellátások és kifizetések gyorsabban és gördülékenyebben mennek, mint a nem TB kifizető helyeken.
2. TB kifizető helyeken kötelező TB szakembert alkalmazni. A kis fős Intézmények nem Tb kifizetőhelyeken a TB szakembert nehezen tudják finanszírozni
3. A TB kifizetőhelyen már elektronikusan beérkezett anyagok felhasználása miatt sokkal szervezettebben működnek a feladat ellátási folyamatok.

Felvetéseim vizsgálatára egyrészt szakmai interjúkat készítettem a Kincstár szakembereivel. A hipotéziseim igazolására különböző adatgyűjtések formájában kutatásokat végeztem, valamint a Magyar Államkincstár két szakemberével interjút készítettem. Az eredményeket az alábbiakban ismertetem.

7.2. Feltevéseim interjúk alapján

7.2.1. Interjú

Periánné Császár Irén osztályvezető 1992-től dolgozik társadalombiztosítási területen, 2004-től jelenleg is középvezetőként V. osztályon, melynek számfejtési körébe több mint 130 Intézmény tartozik, egy kb. 21ezer fős számfejtési állománnyal. Feladatkörük: társadalombiztosítási, pénzbeli ellátások számfejtése, Tb-kifizető helyek és nem Tb-kifizető helyek tekintetében is, havi rendszerességgel, továbbá a társadalombiztosítási feladatok körében az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásainak számfejtése és kifizetése vagy folyósítása. Az interjú alany elmondta, hogy az osztályra többségében most már elektronikus úton érkeznek be az iratok.

Interjúalanyom elmondta, hogy Tb kifizetője és nem tb-kifizető helyi feladatok ellátáshoz a számfejtéshez kapott anyag az utóbbi két évben nagyot változott. Elektronikusan érkeznek be az anyagok, mely nagyban befolyásolja az ellátási kérelmek feldolgozását. Gyakorlatilag a COVID-időszak hatalmas lendületet adott ennek a folyamatnak, s sokat változott a munka abban a tekintetben is, hogy az addig papír alapon beérkező dokumentum feldolgozásról folyamatosan áttértek az elektronikus dokumentum feldolgozási rendszerre. Ez a változás nemcsak a Covid kapcsán, a felmerült nehézségekből fakad, hanem egyrészt az általános takarékosági szempontokat is figyelembe veszi: papír-, a postaköltség, és egyéb takarékosági tényezőket. Véleménye szerint ez a folyamat már 2022-ben elindult, ami igencsak ahhoz vezetett, hogy egyre kevesebb papírt dolgozzanak fel, és a költséghatékonyság

mellett takarékoskodni is tudnak ezekkel az erőforrásokkal. Tekintettel arra, hogy az egészségbiztosítási ellátást igénylő személlyel nincsenek közvetlen kapcsolatban, így a munkáltató által elektronikusan továbbított igények gyorsítják a feldolgozás folyamatát, mellyel jelentősen lerövidül az ügyintézési idő.

Véleménye szerint könnyebb megvalósítani adott esetben, hogy a visszamenőleges igények esetén az ügyfél például a beadástól számított 8 napon belül megkaphassa az ellátását. Természetesen ehhez szükség van a munkáltató közreműködésére is, mert első körben ő találkozik az igényekkel, és ő továbbítja a dokumentumokat, tehát a határidő betartása rajta is múlik. Az informatika folyamatos és rohamos fejlődése megköveteli, hogy ezen a területen is lépést tartsunk, amely a már említett, papíralapú dokumentumok elhagyását jelenti – amely jelentősen meggyorsítaná az eljárást - azáltal, hogy nem kell a papírokat utaztatni, tárolni, továbbá lehetővé teszi azt, hogy az erőforrásaikat más munkafolyamatra tudják fordítani. A digitalizáció eredményeként átalakulnak a munkafolyamatok, amikor az ún. „elektronikus személyi tasakban” kell majd az ügyiratokat tárolni, s nem papír alapon. Fel kell tehát készülni az elektronikus adattárolásra való áttérésre. Ezen a területen a digitalizáció további térnyerése következtében további változások lehetőségét vetette fel, amely tovább gyorsítaná a szervezeti egységek közötti ügyintézését, s ez által tovább rövidülne az eljárási idő: például az elektronikus keresőképtelenségről szóló orvosi igazolásokra, vagyis a táppénzes lapokra. Ha az orvos már nem papíralapon adná ki ezeket, hanem elektronikusan bekerülne egy rendszerbe, amelyből a munkáltató, vagy TB kifizetőhely elektronikusan jutna hozzá, akkor könnyen elérhetővé válna számára a kérdéses dokumentum, mely tovább gyorsítaná az ügyintézés idejét, valamint takarékosabb is lenne (nem papír igényes eljárás, valamint kiesik a már említett ügyirat utaztatási idő). Másik javaslata volt az e- tb igazolvány, illetve e- tb kiskönyv, amelyekbe a biztosítási jogviszonyok már egyenesen a számfejtő programból kerülnének be. Ez szintén költséghatékonyabbá tenné, és adott esetben pedig gyorsítaná, vagy gördülékenyebbé tenné magát az ügyintézési folyamatot. Véleménye szerint egy-két éven belül ez meg is fog valósulni, mely ismét egy nagy előrelépés lenne a gördülékenyebb és gyorsabb ügyintézés felé. Ez azonban nemcsak rajtuk múlik, hanem például a munkáltatókon, a szakmai programon, mert nagyon sokszor mostanában az a tapasztalat, hogy mindkét téren nagy a fluktuáció, s további hátrány, hogy a központi szakembereknek szükséges az intézmények ügyintézőit szakmailag segíteni, amelyre nincs elegendő kapacitásuk. Feltételezhető, hogy ha „odakint” egy munkaügyes végzettséggel rendelkező kolléga ül, akkor az alapvető folyamatokkal tisztában van, hiszen ez egy speciális tudást igénylő szakterület, speciális programmal, melynek felhasználói szintű működtetéséhez

ez a speciális tudás elengedhetetlen. Mindezekon kívül rendszeresen ad ki a Kincstár tájékoztató anyagokat minden jogszabály változás kapcsán, amely az adott intézményt érintheti, és a területen dolgozó szakemberek programban való munkáját segítheti, továbbá folyamatosan különböző szakmai tájékoztatók mennek ki az e-ados felületen, melyekkel támogatni tudják a kollégák munkáját. Itt már csak az intézmény hajlandósága az, ami befolyásolja azt, hogy ezt felhasználják vagy sem.

Interjúalanyom egyetértett, s hozzátette, hogy fontos az intézményekkel való együttműködés, például, az ügyintézési folyamat során, valamilyen hiányosság esetén csúsznak sajnos az eljárási határidők, s nagyon sokszor előfordul, hogy nem teljesen a Kincstár hibájából, ugyanakkor tisztában vannak vele, hogy általában rájuk fogják, hogy a Kincstár mulasztása miatt fordulnak elő késedelmek. Ugyanakkor, ha nem kapják meg a megfelelő anyagot, amivel a kérelmet időben el lehetne bírálni, akkor a nem a Kincstár hibája. Éppen ezért elengedhetetlen, s mindkét fél jól felfogott érdeke kell, legyen a gördülékenység érdekében történő felek közötti jó együttműködés. Ehhez azonban gyorsaságra van szükség, például amint az ügyfél megjelenik adott esetben egy keresőképtelenségről szóló orvosi igazolással, akkor az ügyintéző ne várja meg a hónap utolsó napját, és ne akkor továbbítsa az anyagot számfejtésre, mondván, hogy még éppen belefér, hanem azt azonnal továbbítsa, hogy zökkenőmentes legyen az ügyintézés, s ez által gyorsabbodjon a kifizetés.

7.2.2. Interjú

Második interjúalanyom Rendesné Harsányi Ildikó Budapest és Pest Vármegyei Illetményszámfejtési Központvezető Asszony 1986-tól dolgozik társadalombiztosítási területen, pályakezdőként, munkája során az illetményszámfejtési feladatok része volt a társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatok is, bár saját számfejtési anyaguk kevesebb volt a többi szervezetéhez képest.

A munkában azt tekinti kihívásnak, hogy a társadalombiztosítási kifizető helyi feladatokat mindenféleképpen maximálisan és hibátlanul lássák el, melynek legjobb visszacsatolása, amikor a kormányhivatali ellenőrzés során nem találnak hibát. Sokkal inkább ez a megfelelő visszajelzés számára, amikor az ellenőrzés során kiderül, hogy jól, sőt magas színvonalon végezték el a feladatukat. Arra a kérdésemre, mely szerint a feladatellátás hatékonyságát hogyan növeli a digitalizáció, további értékes észrevételeket tett. A világ változik, fejlődik, a technológia fejlődésével mindenkinek lépést kell tartania. A feladatellátás hatékonyságát egyértelműen növeli, de nem szabad, hogy a szakmaiság színvonalát befolyásolja. A hatékonyság inkább az „erőforrások”-kal kapcsolatos takarékosagra értendő:

kevesebb papír, gyorsabb információáramlás, illetve a dokumentumok kezelésével kapcsolatos folyamatok leegyszerűsödése (a papíralapú munkavégzéssel szemben a kollégák is előnyben részesítik a monitorról történő munkát). A dokumentumok postai utaztatása, érkeztetésének nehézkes folyamatát felváltó „felhő típusú” adatkezelés nagyban könnyítené és lerövidítené az eljárási folyamatokat.

Például nagyban segítené a napi feladatokat, ha az intézményi oldalunkat rá tudnánk arra kényszeríteni, hogy ne csak a távollétet rögzítse napra készen, hanem már a beszkenelt dokumentumokhoz kapcsolódóan keresőképtelenségek igazolása alapján a keresőképtelenség időtartamára a szóról igazolás alapján az időtartamokat is.

Némi aggodalmának adott hangot annak kapcsán, ha a kérelmet beküldő felrögzíti a dokumentumokat, akkor ez jelentheti bizonyos munkaerő feleslegessé válását, amely elbocsátásokat eredményezhet. Minél több feladatot kiadunk a munkáltató felé, az a másik oldalt gyengítheti. Ezért nem tartja célszerűnek azt sem, hogy a nyolc napon belüli ellátásokra automatikus robot engedését, mert akkor kimarad a kontroll, s ez azt eredményezi, hogy a munkaerő többlet kimutatható, de mégiscsak, ha egy robot látja el a szellemi munkát. Ebben a szellemi munkában nem biztos, hogy minden esetben jól működik az automatizmus, hiszen minden ügy más, és egyedi elbírálást igényel. Tehát ahhoz, hogy, mint egy robot, egy gombnyomással azt mondja a rendszer, hogy a nyolc napon belüli ellátásokat rögtön kiküldöm hó közire az alapidokumentumok ellenőrzése nélkül, szakmailag egy nagyon veszélyes dolog.

Tehát nagyon sok hibalehetőség van, mely abban az esetben, ha a kontroll kimarad, további hibalehetőségeket eredményez, ezáltal korrekciókat vonhat maga után, amely az eljárás lerövidülése helyett, a korrekciók miatt elnyújtja azt, illetve további plusz elemekkel hosszabbodna. A szakember tehát nagyon fontosnak tartja, hogy a szakmai munkában óvatosan kell kezelni az eljárás rövidítésére vonatkozó törekvéseket, különös tekintettel a folyamat digitalizálására, hiszen a folyamatos kontroll nélkül számos hibalehetőség merülhet fel. Véleménye szerint társadalombiztosítási szakemberekre szerintem továbbra is szükség van, ezen a téren nem szabad teljesen átadni a terepet az automatizmusnak. A nem TB kifizetőhelyek száma eléggé alacsony, a központjukban valamivel több, mint 1800 intézmény van. A tavalyi évet tekintve 1871, de ez a szám a törvényi változások miatt állandóan módosul. Ebből hozzávetőlegesen 50 alatt van a nem kifizetőhelyek száma. Ez az alacsony arány a nem kötelezően Kincstári számfejtési körbe tartozó intézményekre vonatkozik (alapítványok, egyházi fenntartású intézmények), amelyek külön megállapodással csatlakozhatnak a kincstári számfejtéshez. Ez az arány azonban országos szinten is alacsony

az előbbi ok miatt. A kincstári számfejtési körhöz tartozást kormányrendelet szabályozza, ezért ebben az esetben nincs az intézményeknek választási lehetőségük.

A kisebbségi önkormányzatok – miután önkormányzati szervezeti formában működnek – ugyancsak Tb kifizetőhelyek. Ugyancsak ez igaz a fővárosi, illetve Pest megyei települési önkormányzatokkal kapcsolatban: a létszámuktól függetlenül, törvényi előírás alapján kötelezően Tb kifizetőhelyek. 100 fő felett kötelező a befizető helyettesítés, az alatt nem, ezért az utóbbi időben az a kormányhivatalnak az az álláspontja, hogy nem indokolt, hogy ez 100 fő alattiaknak engedélyezve legyen, hogy Tb kifizető hely legyen.

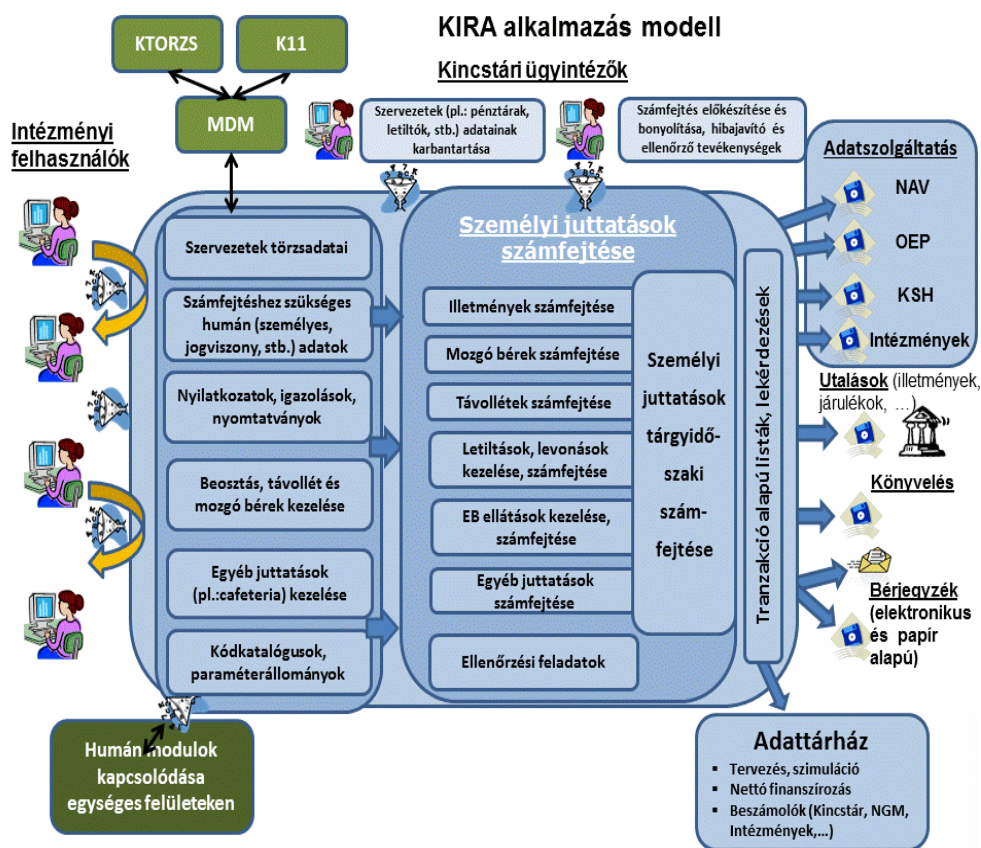
A digitalizált munkafolyamatokkal kapcsolatban elmondta, hogy egyrészt jó, ha elektronikusan rögzíthet az intézmény, mert az elektronikus csatornán beérkezett dokumentumokat nem kell postázni, így hamarabb hozzájutnak az ügyintézők a feldolgozandó anyaghoz. Monitorral könnyű dolgozni. Ebben az esetben az a probléma merül fel, hogy gyakorlatilag minden dokumentumra elektronikus úton lenne szükség, de a kormányhivatalok egyelőre jogszabályi felhatalmazás híján ezt nem tudják kivitelezni. A TB kiskönyvet elektronikus formában történő kiadása és továbbítása sem nem engedélyezett. Másrészt az ügyintézőnek minden dokumentumnak rendelkezésre kell állnia az elektronikus tárban, hogy fel tudja dolgozni az adott kérelmet.

Lényegében az ügyintézőnek a munkájához nagyon fontos, hogy a kérelem elbírálásához egyszerre minden dokumentum rendelkezésére álljon. A korábbiakban már említett, szellemi munka továbbra sem helyettesíthető. A folyamat másik lényeges szereplője a munkáltató, illetve az ő megfelelő hozzáállása, mely szükséges ahhoz, hogy időben és egyszerre küldjék be a szükséges dokumentumokat. Nyilván ehhez fontos az intézményi oldal hatékony működése.

7.3. A Társadalombiztosítási helyeken számfejtett ellátások és kifizetések gyorsabban és gördülékenyebben mennek, mint a nem TB kifizető helyeken.

2014 óta dolgozom a Magyar Kincstárban és a szerzett tapasztalatok alapján arra a következtetésre jutottam, hogy évek alatt sok változás ment végbe a Központosított számfejtés területén. 2015.09 hónapban egy nagy váltás történt és egy új számfejtő program került alkalmazásba, a KIRA nevű számfejtő program.

7. ábra KIRA alkalmazás modell

Forrás: KIRA felhasználói kézikönyv I. 2015. június

Magyar Államkincstár Budapesti és Pestmegyei Illetményszámfejtési központ V. osztályán dolgozom. Számfejtési körébe tartozó több mint 130 intézmény esetében, ami körülbelül egy 21 ezer fős számfejtési állomány. A társadalombiztosítási és a pénzbeli ellátások számfejtését végezzük. A Tb-kifizető helyek és a nem Tb-kifizető helyek tekintetében is, havi rendszerességgel.

A Kincstári és a munkáltatói oldal szoros együttműködése szükséges a hatékony munkavégzéshez. Az együttműködés hiánya a hatékonyság romlásához vezethet. Fontos,

hogy gördülékenyen és gyorsan végezzük a feladatainkat. Csak így lehetséges a határidők betartása, valamint a rendszerben történő ellátások feladása és kifizetése. A készített interjúk alapján is azt a visszajelzést kaptam, hogy a Tb kifizetőhelyeken gyorsabb és pontosabb az ellátások elszámolása és folyósítása, mivel itt a feladatátvitel egy Tb szakember kezén megy át a feladástól a kifizetésig. A beérkezéstől számítva sommás eljárás során 8 napon belül megtörténik az ellátás feladása, ellenőrzése és kifizetése. A teljes eljárás keretében elszámolt ellátást is igyekszünk legrövidebb idő alatt teljesíteni, bár annak elbírálási ideje maximum 60 nap. Egy átlagos ügyintézési határidő 8 nap. Ha ez idő alatt nem tudjuk elbírálni, elszámolni az ellátást, akkor megkeresést, vagy hiánypótlást kérünk. E nagyjából 100 ügyből 12-nél szokott előfordulni átlagban. Ami azt jelenti, átlagban 7,64/nap egy ellátás elkészítése, de ez függ az adott ügykörtől. Amióta itt dolgozom a Kincstárban az óta egyszer nem sikerült a 60 napos határidőt tartani, emiatt a Kincstár a foglalkoztatott részére egyszeri kifizetést ítélt meg, amely összege 10.000 Ft.

A nem Tb kifizetőhelyek esetében az eljárás is ugyanaz, ott nem helyben történik a TB ellátások számfejtése, hanem az illetékes kormányhivatal adott osztályán, ahova az ellátás igényléséhez szükséges igazolásokat kell beküldeni. Onnan történik majd a folyósítás, aminek az ügyintézési ideje általában hosszabb, mint a TB kifizető helyen.

Az összeszedett információk alapján megállapítom, hogy az első feltevésem igaz. A TB kifizetőhelyen már elektronikusan beérkezett anyagok felhasználása miatt sokkal szervezettebben és gyorsabban működnek a feladat ellátási folyamatok.

2020 márciusába „új korszak” kezdődött a Kincstár életében a kihirdetett veszély helyzet miatt, az eddig beérkezett papíralapú posta szinte teljesen megszűnt, helyette digitálisan érkeznek be az óta is a munkához szükséges dokumentumok. Szükségessé vált a dokumentumok szkennelt formátumban történő beküldése, az „orvosi igazolás a keresőképtelen állományba vételről” (a továbbiakban: táppénzes papír) dokumentum, valamint a letiltási okiratok, az adóelőleg-nyilatkozatok és más jelenleg papír alapon közlekedő dokumentumok előzetesen elektronikus módon, ezt követően másodlagosan papír alapon kerüljenek beküldésre a Magyar Államkincstár számfejtési illetékességgel rendelkező igazgatósága (a továbbiakban: Kincstár Igazgatóság) részére.

8. táblázat Tb ellátások elkészítése/hét

Ellátás megnevezése	Darab/hét	Ügyintézési idő	Somás eljárás	Teljes eljárásra való áttérés	Ügyintézési idő Sommás eljárás/nap/db	Ügyintézési idő Teljes eljárás/nap/db
Táppénz	250	8	223	27	2	13
CSED-GYED	6	8	5	1	4	15
ÜB	4	8	3	1	5	20
Összesen	260	8	231	29		
Százalék	-	-	88%	12%		

Forrás: saját készítés 1 heti munkám alapján

A táppénzes papírok intézmény általi elektronikus úton történő beküldése az alábbi módon történhet.

1. A SZÜF portálon található űrlapon

A <https://szuf.magyarország.hu> lapon a Pénzügy/Központosított illetményszámfejtés menüpontban a „EB ellátások -> Egyéb beadvány -> Egyéb beadvány típusa: 5. Egyéb űrlap kitöltését követően csatolható a beszkenelt táppénzes papír és a „Be-küldés” gomb megnyomását követően az illetékes Kincstár Igazgatóság elektronikus érkeztető könyvébe érkezik, mivel a munkáltató és a számfejtést végző Kincstár Igazgatóság összerendeléséhez szükséges adatok az űrlap paraméter állományában vannak tárolva.

2. E-Adat rendszeren keresztül történő beküldés

A beszkenelt táppénzes papír dokumentumot az alábbi dokumentum néven az e-Adat rendszer KIRA_Bekuld témában felmásolni, valamint a beküldés tényéről az érintett Kincstár Igazgatóságot értesíteni szíveskedjék.

Dokumentum neve táppénzes papír esetén: XXXXXX_YYYYY_táppénz_név ahol

XXXXXX: az intézmény törzsszáma, pl. 336060

YYYYY: a kincstári számfejtő előadó kódja, pl. 03210 táppénz: az ellátás típusa név: az ellátásban részesülő neve.

3. E-papíron történő benyújtás

A <https://epapir.gov.hu> alkalmazás használatával beküldhetők az adóelőleg nyilatkozatok. A beküldés során az alábbiakra kell figyelemmel lenni: Az E-papír **Levél tárgya** mezőjében pontosan meg kell nevezni a küldés tárgyát az illetékes igazgatóságot és az intézményt az alábbiak szerint. Az E-papírhoz csatolni kell a besz kennelt dokumentumot.

4. Hivatali kapuról hivatali kapura történő küldéssel

Ki kell választani a Kincstár hivatali kapuját KRID azonosító: 434024334

Az Intézmények tehát elektronikusan küldik be az anyagokat az óta is jól működik a rendszer. Véleményem szerint, sokkal jobban és pontosabban nyomon követhető a dokumentumok útja, nem beszélve a postaköltség megtakarításáról, és az idő gyorsaságáról. Az interjúkból is kiderül, hogy a Központvezető asszony véleménye szerint:

„A feldolgozás elektronikus úton a referens kollégák oldalán is egyfajta kihívást jelentett azért, hogy most papíralapon nézi és adja fel, vagy pedig utána monitorról kezdjen dolgozni. Azért kezdetben akadtabb kisebb-nagyobb nehézségek az átállás miatt, de én úgy gondolom, hogy mindannyian a monitorról történő munkavégzést már előnyben részesítjük, és örülünk neki, hogy már nincs annyi papír.”

Osztályvezető Asszony véleménye szerint:

„Gyakorlatilag a COVID-időszak lendített ezen egy hatalmasat, és akkor változott meg az életünk olyan tekintetben, hogy már nem csak a papír alapon beérkező dokumentumokat dolgozzuk fel, hanem inkább fokozatosan áttértünk az elektronikus dokumentumokra. A világjárvány számos nehézséget okozott, viszont a bevezetett rendszer egy gördülékenyebb munkavégzést eredményezett, másrészt költségmegtakarítást is eredményezett munkáltatói és kincstári oldalon is. Ennek hatására előtérbe került a takarékoság. Én azt gondolom, hogy 2022-ben ez már egy olyan folyamat, ami igencsak előmozdítja a fenntarthatóságot is, mivel egyre kevesebb papírt dolgozzunk fel, és minél többet takarékoskodjunk mindennel.”

2020 áprilisától áttértünk a kétmonitoros munkavégzésre így ez is nagyban megkönnyítette az átállást papíralapról elektronikus adatfeldolgozásról.

Saját tapasztalat és az interjúk alapján az e felvetésem is igaznak bizonyult.

7.4. TB kifizető helyeken kötelező TB szakembert alkalmazni. A kis fős Intézmények nem Tb kifizetőhelyeken a TB szakembert nehezen tudják finanszírozni

Ha a foglalkoztatónál nincs kifizetőhely, a foglalkoztató a táppénzre vonatkozó kérelem elbírálásához „foglalkoztatói igazolás”-t állít ki, és azt a kérelemmel együtt továbbítja a kormányhivatal egészségbiztosítási szervének. Ezen a foglalkoztatói igazoláson kell jelölni a betegszabadságot. A betegszabadságot a munkáltató fizeti ki a dolgozó keresőképtelensége esetén, az alábbiak szerint.

Ennek az eljárásnak a hátránya saját tapasztalat szerint, hogy nem 8 nap az kifizetési határidő, hanem 60 nap. Így sokkal később kapja meg a dolgozó az ellátásra megállapított összeget.

A másik szempont, hogy szükséges ezeknek az intézményeknek 1 fő Tb szakembert és 1 fő ellenőrzési munkatársat foglalkoztatni, amely plusz költséget jelenthet. Különösen azon intézmények esetében, amelyek nem a költségvetési körbe tartozóként, hanem önként egyedi megállapodás alapján csatlakoztak a Kincstár számfejtési körébe. Ezen intézmények esetében a számfejtés díja bruttó 900 Ft/fő/hó.

Nagyon sok Intézmény inkább TB kifizetőhelyet választja amúgy is 100 Főtől kötelező így a felelősség a Kincstárat terheli. Ez az állításom igaz meg hamis is lehet abból kifolyólag, hogy például a több száz fős intézmények fejenként a TB ellátások havi elszámolásaként fejenként 900 Ft/hó fizetnek a Kincstárnak. Nem Tb kifizetőhelyek ezt az összeget megspórolják, nekik a 2 szakember illetményét kell kigazdálkodni. Tehát a mérleg nyelve mind két irányba mozog. például: A nem Tb kifizetőhelyen összesen 23 fő foglalkoztatott van. Akkor $23 \cdot 900 \text{ Ft} = 20.700 \text{ Ft/hó} \cdot 12 \text{ hó} = 248.400 \text{ Ft}$ -ot spórol meg ezáltal, hogy nem a Kincstárnak fizet. Ellenben két fő munkatárs Bruttó bére $800.000 \text{ Ft/hó} \cdot 12 = 9.600.000 \text{ Ft/év}$. Ebből arra következtetek, hogy a saját 2 fő munkatárs bére sokkal többbe kerül éves szinten, mint, ha a kincstárba történne a Tb ellátás.

Egy 99 fős létszámból álló Intézménynek $99 \cdot 900 \text{ Ft/hó} = 89.100 \text{ Ft-ba} \cdot 12 \text{ hó} = 1.069.200 \text{ Ft}$ lenne a Tb elszámolás. két fő munkatárs Bruttó bére $800.000 \text{ Ft/hó} \cdot 12 = 9.600.000 \text{ Ft/év}$, tehát ha 99 főt veszem alapul így is megérné a Tb számfejtői helyet létesíteni, mint Önállóan gazdálkodni. Tehát állításom igaz a 100 Fő alatti Intézmények esetében sokkal nagyobb kiadást jelent éves szinten nem Tb kifizetőhelyként működni.

7.5. A TB kifizetőhelyen már elektronikusan beérkezett anyagok felhasználása miatt sokkal szervezettebben működnek a feladat ellátási folyamatok.

Mint már ismertettem a 7.3 pontban az elektronikusan beérkező adatok fajtáit a Kincstárban. Minden illetményszámfejtő két monitorral dolgozik melynek segítségével sikerült a nyomtatott papír használati mennyiséget lecsökkenteni, ami a Kincstár gazdasági szempontjából spórolásnak tekinthető. Másrészt viszont a munkáltatók által beküldött anyagok sajnos nem mindig kerülnek fel az e-adatra, ami kicsit meg hosszabbítja az ellátás elszámolásának és kifizetésének ez a mennyiség kb. 1 % alatt van tehát elenyésző. A papír alapú beküldésnél nagyon kellett figyelni, hogy minden meglegyen, rendezve legyen egy adott ügyhöz minden beérkezett papíron pecsét és iktatószám szerepelt. Elektronikusan minden pdf formátumban kapunk meg. így a keresők segítségével, sokkal gyorsabban és hatékonyabban lehet megtalálni az iratokat. Az adott napi számfejtési anyagot már másnap elektronikusan iktatva megkapjuk.

A papír alapú beküldésnél csak akkor kaptuk meg, ha az iktatóból felkerült a számfejtő asztalára. Tehát ez a felvetésem igaznak bizonyult az elkészített interjúk alapján is.

8. Összefoglalás

Magyarországon az önkéntes segélyezés a bányászati dolgozók körében alakult ki, egyfajta önszegélyező szervezetként, amely a fokozottan veszélyes munkakörülmények miatt alakulhatott ki. Ez az önszegélyező tevékenység az egyház keretei között, az egyház szorgalmazására alakult ki, főleg a beteg, idősebb társaikat, illetőleg a különböző balesetben elhunyt bajtársaik árváit és özvegyeit támogatták. A társadalombiztosítás legfontosabb alapelve mindvégig a szolidaritás volt, de ez a kifejezés más értelemmel bírt az eltelt évszázadok alatt. A magyar társadalombiztosítási rendszer kiépítésének alapja a korábban már meghonosított, német, ún. „bismarcki” típusú rendszer volt. Ezt követően az ellátási rendszer hazánkban folyamatos változáson ment és megy át napjainkig is. Ennek mind a politikai, mind a gazdasági folyamatok változásai voltak a kiváltó okai.

Hazánkban a rendszerváltást követően folyamatosan vált egyre égetőbb feladattá az ellátórendszer átalakítása, továbbá napjainkban már az állami feladatellátás e területen történő csökkentése kormányzati törekvéssé vált. Fontos továbbá az ellátórendszer reformja a digitalizáció fejlődése kapcsán is, hiszen a bürokrácia csökkentése kormányzati cél. A kedvezőtlen demográfiai, munkaerő-piaci, gazdasági változások hatásának mérséklése érdekében az 1990-es évektől hazánkban is megszorítások tapasztalhatók az egészségbiztosítás által nyújtott szolgáltatások terén, a költségek egyre nagyobb hányada hárul át a magánszférára, s a privatizáció, mint az egyik lehetséges gyógymód a viták középpontjába került. A társadalombiztosítás átalakítása során alapvető cél a korszerűsítés mellett, az egyensúly megteremtése, mind szakmai, mind politikai téren, továbbá biztosítani kell az Európai Unió tagországainak egészségbiztosítási és nyugdíjrendszereihez való kapcsolódást is.¹ Az ellátórendszer esetében a különböző ellátások kapcsán beérkezett kérelmek elbírálásának, kifizetésének folyamata is átalakításra szorul: szükséges az eljárások hatékonyabb lefolytatása, illetve a digitalizációs kihívásokhoz igazodva a dokumentumkezelési rendszer átalakítása, nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, a szakmai kontrollt, amely azt jelenti, hogy nem zárható ki az ún. „élő munka” a digitalizált folyamatból. Komoly problémákat vet fel az egészségügy személyi és tárgyi feltételeinek alacsony színvonala, a hatalmas szakmai és pénzügy erőforrás hiány, ezek a tényezők

---

¹ Igazné Prónai Borbála - A kötelező társadalombiztosítás kialakulása, fejlődése Magyarországon – Doktori (Ph.D) értekezés
file:///C:/Users/HP%20ProBook/Downloads/TB_doktori%20C3%A9rtekez%C3%A9s.pdf
file:///C:/Users/HP%20ProBook/Downloads/TB_doktori%20C3%A9rtekez%C3%A9s.pdf

azonban nem igazán az ellátórendszer reformján, sokkal inkább a magyar gazdaság teljesítőképességén múlik.

9. Irodalomjegyzék

Könyvek, folyóiratok

BAGOLY, A.: Pénzbeli ellátások (Budapest 2022)

BARABÁS, M., FARKASNÉ GONDOS, K.: Társadalombiztosítási és bérügyi kalauz 2021 (Ab Ovo Kiadó, Budapest 2021)

Bolvári, A.-Szablics, B.-Hwan Kim, B.: 2019/20 KSP Policy Consultation Report, Foundations of an Integrated Financial Management (2019-2020)

FARKASNÉ GONDOS, K.: Magyarázat a kifizetőhely pénzbeli ellátással kapcsolatos feladatairól (Wolters Kluwer, Budapest 2022)

DR. FUTÓ, G.: Társadalombiztosítás (Vezinfó Kiadó, Budapest 2023)

GUABALA, F.-OROSZ, Z.: Munkaerőgazdálkodás és Társadalombiztosítás (Plenus Conto Kiadó, Budapest 2023)

KOHÁRINÉ Dr. PAPP, E: Államháztartási ismeretek (Perfekt Kiadó, Budapest 2011)

KÖKÉNYESINÉ PINTÉR; I.- DEDÁKNÉ NÉMETH; M.: Bérszámfejtés kottája (Saldo Kiadó, Budapest 2023)

DR. LÓRÁNT, Z.: Az Államháztartás helyi szintjéről a számvevőszéki ellenőrzési tapasztalatokkal (Saldo Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt., Budapest 2008)

DR. LŐRINCZ, J.: A betegek jogállása (SubRosa Kiadó, Budapest 1996)

A MAGYAR ÁLLAMKINCSTÁR ILLETMÉNYSZÁMFEJTŐ HELYEI KÖZPONTOSÍTOTT ILLETMÉNYSZÁMFEJTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATAI ELLÁTÁSÁNAK ELJÁRÁSRENDJE, (BUDAPEST 2017)

MAGYAR ÁLLAMKINCSTÁR KIFIZETŐHELYI TÁJÉKOZTATÓ KIRA felhasználói kézikönyv (Budapest, 2022)

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM Általános közigazgatási ismeretek III. modul: Általános államháztartási ismeretek

Perger, É.- Dr. Bende-Szabó, G.: NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM Általános közigazgatási ismeretek III. modul: Általános államháztartási ismeretek, Budapest 2014)

SZAMKÓ, J.: Költségvetési szervek gazdálkodási és pénzügyei (Complex Kiadó Kft. , Budapest, 2013)

SZÉLL, Z.-MATLNÉ KISARI, E.: A társadalombiztosítás új szabályai Széll Zoltánné (Saldo Kiadó, Budapest 2020)

TÁBOROSSYÉ DR. MORVA, ZS. – BARABÁS, M.: Munkaügyi és Társadalombiztosítási szakemberek tudástára (Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ Kft., Budapest 2021)

Internetforrások

https://www.allamkincstar.gov.hu/hu/koltsegtvetesi-informaciok/koltsegtvetes_merleg_1/222/

http://www.allamkincstar.gov.hu/files/A%20MAGYAR%20%C3%81LLAMKINCST%C3%81R%20T%C3%96RT%C3%89NETE_2.pdf

http://www.allamkincstar.gov.hu/files/A%20Kincst%C3%A1rr%C3%B3l/Kincst%C3%A1r%20k%C3%B6zpont/szervezeti_%C3%A1bra_f%C5%91oszt%C3%A1lyokig.pdf
(letöltés: 2017.01.31.)

<https://www.canstockphoto.hu/imbanced-m%C3%A9rleg-inga-28026692.html> (letöltés: 2023.05.04)

<https://epapir.gov.hu>

<https://penziranytu.hu/archivalt-pop-torzsananyag/konyv/az-en-penzem/iii-akik-gazdalkodnak-%E2%80%93-szereplok-gazdasagban/az-allam/13-az-allam-mint-gazdasagi-szere/4-mibol-gazdalkodik-a> (letöltés: 2023.04.21)

<https://szuf.magyarorszag.hu>

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:GpEYID45xxoJ:eljarasok.kuczora.hu/getfile/309/312/+&cd=3&hl=hu&ct=clnk&gl=hu> (letöltés: 2021.05.26.)

Jogpont

kiadvány(https://www.jogpontok.hu/kiadvanyok/A_tarsadalombiztositas_fogalma_es_rendszere.pdf)

JOGSZABÁLYOK

1992. évi XXII. törvény a Munka Törvénykönyvérő

1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól^{*}

2011. évi Magyarország Alaptörvénye

2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról

2012. évi CXLI a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCIV. törvény módosításáról

2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról^{*}

2017. évi CXXI. törvény az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóságnak a Magyar Államkincstárba történő beolvadásához szükséges törvénymódosításokról

2019. évi CXXII. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről

Rendeletek, határozatok

310/2017. (X.31.) Korm. rendelet a Magyar Államkincstárról

44/2019. (III.12.) Korm. rendelet a babaváró támogatásról

1128/1994. (XII. 30.) Kormányhatározat

2189/1995. (VII. 4.) Kormányhatározat

368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról

28/2017. (X. 31.) NGM utasítás a Magyar Államkincstár Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló

7/2021. (VIII. 13.) PM utasítás a Magyar Államkincstár Szervezeti és Működési Szabályzatáról

217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról

10. Mellékletek

Interjúkérdések

- 1, Kérem, meséljen egy kicsit a szakmai életéről társadalombiztosítási feladatok ellátása tekintetében.
- 2, TB biztosítási feladatok ellátása feladása és kifizetése is a mi feladatunk, hogyan tudja ezt koordinálni, mint vezető, és milyen kihívásokat jelent ez az Ön számára?
- 3, TB kifizetőhelyi és a Nem TB kifizetőhelyek feladatok ellátásához, a számfejtéséhez kapott anyag az utóbbi két évben nagyot változott elektronikusan érkeznek be az anyagok, mennyire befolyásolja az ellátások feldolgozását?
- 4, A nem TB kifizetőhelyi Intézmények hány %-ban vannak jelen a Kincstár számfejtési körében?
- 5, Ön szerint miben lehetne változtatni, hogy jobban gördülékenyebben menjen az ellátások számfejtése, gondolok pl. létszámnövelés szakmai programok stb...

